

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ СЕВЕРОДОНЕЦЬКОЇ МІСЬКОЇ ВІЙСЬКОВО-
ЦИВІЛЬНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ СЕВЕРОДОНЕЦЬКОГО РАЙОНУ
ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ
СЄВЕРОДОНЕЦЬКИЙ МІСЬКИЙ
ЦЕНТР ДИТЯЧОЇ ТА ЮНАЦЬКОЇ ТВОРЧОСТІ

УЗГОДЖЕНО:

науково-методичною радою
Луганського обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти

протокол від 28 серпня 2021 р. № 5

Голова Ірина ЦИМБАЛ

ЗАТВЕРДЖЕНО:

наказ Управління освіти
Северодонецької міської
військово-цивільної адміністрації
Северодонецького району
Луганської області

2021 р. № 270/1

 Лариса ВОЛЧЕНКО

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ
ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО НАПРЯМУ
«ТЕАТРАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО»
(початковий, основний та вищий рівні)

6 років навчання

Укладач:

Жорнік І. – керівник театрального гуртка «ТАНДЕМ» Северодонецького міського Центру дитячої та юнацької творчості.

Рецензенти:

Калько І. – доцент кафедри управління освітою Луганського ОШПО, канд. пед. наук;

Костиця А. – директор Северодонецького міського Центру дитячої та юнацької творчості.

Програма складена на основі програм «Театральне мистецтво», «Акторська майстерність» та «Естрадне мистецтво», збірник «Навчальні програми з позашкільної освіти: художньо-естетичний напрям», заг. ред. Г. А. Шкура, Т. В. Биковський (Лист МОН України від 08.04.2016 № 1/11-4657).

Модифікована навчальна програма має на меті формування ключових компетентностей особистості в процесі занять театральним мистецтвом та формування практичних акторських навичок. Спрямована на розвиток ініціативності та творчої активності, формування профільних пізнавальної та практичної компетентностей вихованців з основ акторської майстерності,

сценічної мови, сценічного руху та профорієнтації, виховання світоглядних орієнтирів на тлі толерантності, співпраці, творчої та міжособистісної взаємодії, громадянської позиції тощо.

Програма розрахована на вихованців віком 10-17 років.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Значну роль у створенні умов для самореалізації дитини, розвитку її талантів та уподобань, відіграє одна зі складових системи освіти України - позашкільна освіта.

Актуальність навчальної програми пов'язана з системною трансформацією сфери освіти, що спрямовує реалізувати певні завдання задля досягнення спільної мети: створення можливостей для реалізації потенціалу дітей та юнацтва, набуття ними ключових компетентностей необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності тощо. Особливої актуальності набувають ключові вміння XXI століття, серед яких креативність та уява, спілкування та співпраця - необхідні складові в процесі розкриття самодостатніх і творчих особистостей на яких потребує Держава. Тому на сьогодні, до числа найбільш актуальних питань освіти належить орієнтація вихованців на естетико-культурний саморозвиток, що сприяє самовизначенню в сучасному світі, толерантному ставленню, творчому перетворенню життя. Театральна діяльність кожному надає можливість різнобічно виразити себе, оскільки театр є однією з найбільш наочних, видовищних, яскравих та емоційно насичених форм естетичного відображення дійсності, живий охоронець культурних традицій, «гармонія розуму та почуттів». До того ж, природа театрального мистецтва синтетична та поєднує мистецтво слова, дії, образотворчість, музику, хореографію та ін. мистецькі компоненти.

Відмінні ознаки програми полягають в тому, що навчальні дисципліни органічно поєднані у комплекс і розв'язують (зокрема розвитку акторських здібностей) ряд творчих завдань - виховання художньої уяви, творчої ініціативи, емоційної гнучкості, культури мови, розвиток художнього смаку, повагу до літератури і читання тощо. Саме завдяки комплексній програмі кожен вихованець має можливість реалізувати себе в різноманітних галузях художньої діяльності (драматичне мистецтво, розмовний жанр, розважальна діяльність, примерні роботи, ін.).

Особливість даної програми полягає в деяких аспектах:

- 1) адаптація системи навчання акторській майстерності у закладах вищої освіти, основи якої були закладені К.С. Станіславським і розвинені його учнями та послідовниками, до рівня потреб позашкільного навчального закладу;
- 2) за організацію та укладання всього навчального та творчого (концертного та конкурсного) процесу відповідає один педагог-режисер, керівник колективу, що володіє певними знаннями та в змозі викладати окремі театральні

дисципліни (історію театру, акторську майстерність, сценічну мову, основи сценічного руху, основи гриму, історію костюму, основи сценічного та музичного оформлення);

3) наявність варіативної складової – підрозділ «Елементи хореографії» може викладати окремим додатковим розвиваючим курсом педагог-хореограф, з годинним навантаженням на тиждень (36 год. на рік);

4) продуктивна творча діяльність в яку залучені вихованці на всіх, без винятку, рівнях навчання;

5) рухома структура занять - тематичне планування може бути збудоване виключно за розділами навчальної програми, а може включати в себе зміну видів діяльності вихованців за певним часовим графіком на розсуд педагога (приклад: 10 хв. мовний тренаж, 10 хв. рухові вправи, 15 хв. етюдна робота і т. ін.).

Пропонована програма побудована на основі системно-діяльнісного (дає можливість керівнику гуртка творити, шукати, ставати в співдружності з вихованцями майстром своєї справи, працювати на високі результати), диференційованого (дозволяє визначати зміст і форми навчання не для кожної дитини окремо, а для певної «категорії» вихованців, обдарованих дітей тощо), особистісно-орієнтованого (індивідуалізація навчання; створення сприятливих умов для навчання та розвитку можливостей вихованців, обумовлених їхніми індивідуальними особливостями), компетентнісного (пізнавальна, практична, творча та соціальна компетентності сприяють творчому розвитку особистості вихованця, здатному творчо мислити та практично діяти; втіленню досвіду успішних дій) та комплексного (інтегрує діяльність усіх учасників) підходів. Ґрунтуючись на вищезазначених підходах в освіті, слід зауважити, що реалізується й управлінський підхід (виражається у визначенні мети, планування діяльності, прийняття педагогом управлінських рішень та їх реалізації, контролі і корекції управління процесом навчальної діяльності вихованців).

Навчальна програма реалізується в театральному гуртку «ТАНДЕМ» художньо-естетичного напрямку та спрямована на вихованців віком від 10 до 17 років з розподілом на початковий, основний та вищій рівні навчання.

Навчальна програма побудована на основі програм з позашкільної освіти художньо-естетичного напрямку «Театральне мистецтво», «Акторська майстерність» та «Естрадне мистецтво», рекомендованих Міністерством освіти і науки України (лист від 08.04.2016 р. № 1/11-4657).

До програм внесено доповнення що відображають такі особливості як

- питання сценічної культури та профорієнтації, гримування, робота з костюмом і реквізитом, театральна діяльність, тестування, практикуми, психосоціальні творчі заняття, тематичні фотосесії, відеозапис конкурсних номерів;

- використання дихальної гімнастики О. Стрельнікової, праці з психологічних аспектів комунікації «Мова рухів тіла» А. Піза, мотивуючої

теорії «Шкала тонів» Р. Хабарда, психологічного тесту К. Томаса «Поведінка в конфліктній ситуації»;

- навички імпровізації, творчі провокації для розвитку акторської сміливості, самостійна робота з літературними текстами/над образом, експрес-малювання на розвиток уяви;

- конкретизовано термінологію для вивчення та використання в роботі;

- змінено деякі розділи та підрозділи навчальних програм що лягли в основу, кількість годин та навчальні роки тощо.

Метою навчальної програми є формування ключових компетентностей особистості в процесі занять театральним мистецтвом та формування практичних акторських навичок.

Основні завдання програми полягають у формуванні таких компетентностей:

- пізнавальної – забезпечує оволодіння основними поняттями профільної термінології, спеціальними знаннями з акторської майстерності, основ сценічної мови та сценічного руху, історією виникнення та розвитку театру, основами гримування та сценічної культури;

- практичної – сприяє оволодінню навичками акторської майстерності, техніками мовного, рухового та дихального тренажів, роботою над драматичними та літературними творами, роботою з костюмом, гримом, реквізитом тощо, навичками аналітично-критичного ставлення до самостійної та сторонньої театральної діяльності та кінцевого творчого продукту, сценічною культурою тощо, розширенню емоційної гнучкості, розвитку художньої уяви та комунікативних якостей, регламентованій і самостійній активності у рамках театральної діяльності;

- творчої – забезпечує формування стійкого інтересу до сценічної діяльності та розмовного жанру, розвиток творчих здібностей вихованців у процесі оволодіння театральним мистецтвом, надає можливість для творчої ініціативності, самореалізації та самовдосконалення, апробації різних ролей/«примірювання» різних образів у театральній діяльності;

- соціальної – сприяє вихованню дбайливого ставлення до надбань світової, вітчизняної культури та мистецтва, духовних та матеріальних цінностей рідного краю, народних традицій, національної свідомості; громадської позиції; сценічної культури та культури мовлення; співпраці в команді та колективі, формування толерантності, гуманістичних і класичних загальнолюдських цінностей; зростанню загального культурного рівня та рівня художньої культури; усвідомленню вихованцями своєї обдарованості та внутрішніх ресурсів, прояву творчої ініціативності, активності та організаторських здібностей, відповідальності за результат власної діяльності; творчій самореалізації та соціалізації в рамках профільної взаємодії та партнерства; професійному самовизначенню; популяризації театального мистецтва та розмовного жанру.

Програму побудовано за принципом лінійного та концентричного

поєднання елементів.

У структурі програми виокремлюються такі розділи: «Акторська майстерність», «Сценічна мова», «Основи сценічного руху», «Основи гриму. Робота з костюмом і реквізитом», «Основи сценографії», «Основи профорієнтації», «Театральна діяльність».

В розділі «Акторська майстерність» поступово змінюються завдання та рівень їх складності, тому на початковому, 1-му та 2-му роках основного рівнів його утворюють три основоположні частини – «Основи майстерності», «Розвиток фантазії та асоціативного мислення» і «Робота над образом». Зміст розділу на 3-му році основного рівня, 1-му та 2-му роках вищого рівня складають «Основи майстерності», «Робота над драматургічним матеріалом», «Постановча/етюдна робота над композицією/уривком/виставою», «Робота зі збереження діючого репертуару» тощо.

Розділ «Сценічна мова» утворюють частини «Розвиток мовного апарату, дихання, вільного звучання та голосу», «Робота над дикцією», «Основи орфоепії», «Робота над твором».

Розділ «Основи сценічного руху» на початковому рівні, 1-му та 2-му роках основного рівнів навчання передбачає дві складові – «Виховання ритмічності» та «Розвиток мовно-рухової та вокально-рухової координації», які поєднуються в розділ «Сценічна майстерність» на 3-му році основного рівня, на 1-му та 2-му роках вищого рівня тощо.

Базові знання та навички з розділу «Основи гриму. Робота з костюмом і реквізитом» вихованці отримують під час навчання на початковому, 1-му та 2-му роках основного рівнів. В подальші роки навчання роботу за даним розділом зведено до створення зовнішнього образу за роллю, застосування реквізиту та елементів костюму тощо.

Програмою передбачено навчання дітей у групах початкового, основного та вищого рівнів. Кількісний склад групи – 10–15 осіб. Навчальна програма передбачає 6 років навчання:

- 1-й рік – початковий рівень – 144 год. на рік, 4 год. на тиждень;
- 2-й та 3-й рік – основний рівень – 216 год. на рік, 6 год. на тиждень;
- 4-й рік – основний рівень – 216 год. на рік, 6 год. на тиждень;
- 5-й та 6-й рік – вищий рівень – 216 год. на рік, 6 год. на тиждень.

Підрозділ «Елементи хореографії» викладається за потребою та за наявністю годин, може бути окремим додатковим розвиваючим курсом педагога-хореографа, з годинним навантаженням 2 години на тиждень (36 год. на рік).

На початковому рівні вихованці отримують базову підготовку та розвивають свої творчі здібності, долають страхи та невпевненість, розвивають потребу виконання творчих завдань. Результатом занять на початковому навчальному рівні є уміння вихованців чути та бачити, слухати, фантазувати, уявляти, можлива участь з показовими виступами у концертних програмах культурних, виховних та громадських заходів. Підсумковою формою контролю

навчання на початковому рівні є відкрите заняття.

Програма основного навчального рівня спрямована на формування практичних акторських навичок, розкриття здібностей вихованців та сценічну діяльність, поглиблення вдосконалення знань та умінь вихованців. Результатом навчання даного рівня є взаємодія з партнером, володіння голосом та тілом, розвиток почуття віри та правди; вміння органічно переносити навички тренувальної акторсько-виконавської роботи в сценічну площину; розкриття здібностей, талантів та обдарованості вихованців; сценічна, концертна, гастрольна та конкурсно-фестивальна діяльність. Підсумковими формами контролю навчання на основному рівні є відкритий показ, клас-концерт, тематичний захід/програма, прем'єрні виступи/покази/вистави, сценічна та конкурсна діяльність.

Вищий рівень передбачає вдосконалення знань та умінь вихованців творчу ініціативність, самостійне художнє мислення, розвиток організаторських здібностей, активну театральну та конкурсно-фестивальну діяльність, орієнтацію на професійну підготовку. Результатом навчання вищого рівня є закріплення та демонстрація знань і навичок з основних дисциплін, самостійна фантазія та асоціативне мислення, показ вистав, підтримка діючого репертуару, сценічна, гастрольна та конкурсно-фестивальна діяльність тощо. Підсумкові форми навчання на вищому рівні ті ж самі, що й на основному.

Навчання у гуртку не потребує спеціальної підготовки та знань, але передбачає хист до театального мистецтва та наявність здібностей (рухових, голосових та емоційних тощо). Наявність певних здібностей визначається під час прослуховування/кастингу. Потенційним вихованцям пропонується прочитати вірш або прозовий твір, продемонструвати відчуття ритму та координацію рухів. В окремих випадках знайомство може здійснюватися за допомогою ігрових моментів.

В окремих випадках до складу колективу зараховуються молодші (від 9 років) за бажаного віку (10-17 років) діти. Також, за власним бажанням, у складі трупи гуртка можуть залишатися вихованці, що закінчили курс навчання. Взагалі, навчальні групи складаються з різновікових дітей та формуються з урахуванням року навчання та їх творчих здібностей. Діти, що під час навчання виявляють яскраву обдарованість, акторські здібності, мають можливість пройти скорочений курс підготовки або бути зарахованими одразу до групи вищого рівня. У роботі колективу (за потребою) можуть брати участь і дорослі - батьки, педагоги, актори-аматори, професійні актори.

Програма передбачає проведення бесід/лекцій/екскурсі, навчально-розвивальних вправ та ігор, тренажів, тренінгів, майстер-класів, читань, репетицій, етюдної роботи, відеопереглядів/переглядів презентацій, обговорення/аналізу/самоаналізу, клас-концертів, закритих та відкритих показів, концертної та конкурсно-фестивальної діяльності; самостійну та імпровізаційну творчу роботу вихованців тощо. Усі основні напрями навчання мають комплексний характер, тісно взаємопов'язані протягом кожного з занять.

Заняття можуть бути груповими, колективними та індивідуальними. Індивідуальні заняття організуються відповідно до Положення про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах.

Методами опрацювання навчального матеріалу є:

- словесні (усний виклад, бесіда, робота з книгою);
- наочні (спостереження, ілюстрація та демонстрація);
- практичні (вправи – усні, фізичні, тренувальні, письмові; практична робота);
- стимулювання та мотивації (створення ситуації успіху, заохочення, використання дидактичних та рольових ігор);
- інтерактивні (метод драматизації, імпровізація, онлайн-тестування).

Формами контролю за результативністю навчання є опитування, тестування, виконання контрольних вправ, підсумкові заняття, тематичні етюдні покази (словесні етюди, мовно-рухові етюди, етюди на пам'ять фізичних дій та рухову пам'ять, етюди на відношення, словесні етюди, пластичні етюди); виконання профільних вимог, вправ; творча робота; показові виступи (основи тренажу, показ уривку з вистави, уривки з прозових творів, концертна тематична програма, показові навчальні виступи для груп початкового та основного рівнів); сценічна діяльність (виконання віршованого твору, індивідуальної читецької програми, байки/гуморески, монологу); концертна, гастрольна та конкурсно-фестивальна діяльність; показ вистави.

За даною програмою можуть проводитись заняття в групах індивідуального навчання, які організуються відповідно до Положення про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах.

**Початковий рівень, перший рік навчання
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН**

Розділ, тема	Кількість годин		
	теоретичних	практичних	усього
Вступ	1	1	2
Розділ 1. Акторська майстерність	10	48	58
1.1. Основи майстерності (сценічна увага, оволодіння елементами сценічної дії, віра в пропоновані обставини, подолання обставин, робота з партнером, етюдна робота)	7	23	30
1.2. Розвиток фантазії та асоціативного мислення (робота з уявним предметом, дія в умовах вимислу)	2	20	22
1.3. Робота над образом	1	5	6
Розділ 2. Сценічна мова	10	32	42
2.1. Розвиток мовного апарату, дихання, вільного звучання та голосу	4	14	18
2.2. Робота над дикцією	2	8	10
2.3. Основи орфоєпії	2	4	6
2.4. Робота над віршованим твором (вірш/гумореска/байка)	2	6	8

Розділ 3. Основи сценічного руху	6	46	52
3.1. Виховання ритмічності	1	7	8
3.2. Розвиток мовно-рухової та вокально-рухової координації	1	7	8
3.3. Елементи хореографії	4	32	36
Розділ 4. Основи гриму. Робота з костюмом	4	6	10
Розділ 5. Основи сценографії (техніка сцени)	1	1	2
Розділ 6. Основи профорієнтації	1	1	2
Розділ 7. Театральна діяльність	—	10	10
Підсумок	—	2	2
Разом	33	147	180

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ (2 год.)

Теоретична частина. Мета, завдання і зміст роботи гуртка. Організаційні питання (умови навчання та програмні вимоги). Правила поведінки. Техніка безпеки.

Практична частина. Ігрові вправи-криголами на знайомство та згуртування. Бесіда «Що таке театр?». Специфіка театрального мистецтва, його особливості. Жартівливе тестування за питаннями загальної культури. Екскурс «Види театрів. Види і жанри театрального мистецтва».

Розділ 1. Акторська майстерність (58 год.)

1.1. Основи майстерності (30 год.)

Теоретична частина. Бесіда «Основні засоби виховання актора». Нова термінологія: «Акторська майстерність», «Сцена», «Сценічний майданчик», «Публічна самотність», «Затиск», «Обставини», «Віра в пропоновані обставини», «Взаємодія», «Етюд», «Ідея», «4-та стіна», «Оцінка», «Штамп», «Тренаж», «Кураж», «Дилетантство». Мімічна виразність. Органічна сценічна увага. Оволодіння основними елементами уваги. Управління своєю увагою до предмета та партнера. Робота з партнером/взаємодія. Налаштовування до дії, оволодіння елементами сценічної дії. Віра в пропоновані обставини, магічне «Якби...». Засвоєння запропонованих обставин. Зв'язок запропонованих обставин з поведінкою актора. Подолання обставин. Мета та завдання етюдів. Складові етюдів. Розподіл та правила чергування словесних та фізичних дій. Жанрові класифікації жестів.

Практична частина. Вправи на загальну увагу та реакцію, сценічне сприйняття, розвиток зорового сприйняття – «Дзеркало», «Сповільнений рух», «Тінь». Розвиток творчих слухових сприймань – вправи «Трансформатор», «Бум», «Пеленгатор». Вправи на пам'ять фізичних дій, емоційну пам'ять. Вправи на запам'ятовування фізичного самопочуття: «Вітер», «Холодно», «Спати хочеться» та ін. Вправи на взаємодію та віру в пропоновані обставини. Дія за обставин «Якби...». Етюдні роботи за пропонованими обставинами.

Етюди-характеристики тварин, природних явищ. Індивідуальні та парні безсловесні етюди. Етюди з елементами співу. Подолання обставин: вправа «Якби...», виправдання поз, рухів, місця, часу дії. Творчі провокації з випадковими глядачами з використанням мімічної виразності. Тестування на знання профільної термінології. Етюдний показ із використанням усіх набутих за час навчання умінь та навичок. Практикум-фотосесія з відтворення довільних, негативних і позитивних емоцій.

1.2. Розвиток фантазії та асоціативного мислення (22 год.)

Теоретична частина. Образ, символ та звук в творчості. Асоціація в образі. Слово-образ.

Практична частина. Індивідуальні та групові вправи на розвиток фантазії, уяви, асоціативного мислення. Асоціація в образі. Добір слів та створення образу слова без з'ясування його справжнього значення. Вправи на дії з уявним предметом, дії в умовах вимислу та в уявній площині, вправи на запам'ятовування фізичного самовідчуття. Експрес-малювання на розвиток уяви. Психосоціальні творчі заняття «Мозаїка», «Маска», «Мандала: мій світ». Індивідуальні та парні безсловесні етюди на дію з уявними предметами.

1.3. Робота над образом (6 год.)

Теоретична частина. Бесіда про природу акторської гри та методи роботи над роллю. Творення образу. Творча увага. Оволодіння заданим об'єктом уваги. Емоційна партитура ролі. Голосова партитура ролі та партитура рухів.

Практична частина. Вправи на довготривале утримання уваги. Створення образу: розвиток творчої уваги. Вправи на оволодіння заданим об'єктом уваги. Створення безперервної лінії уваги. Розкриття підтексту. Запис партитури ролі: емоційна, рухова, голосова (за потребою).

Розділ 2. Сценічна мова (42 год.)

2.1. Розвиток мовного апарату, дихання, вільного звучання та голосу (18 год.)

Теоретична частина. Нова термінологія: «Артикуляція», «Інтонування», «Діафрагма». Артикуляційна система (загальні поняття про будову мовного апарату та значення його тренування). Поняття мовного голосу, тембру. Дихальний апарат. Типи дихання. Комбіноване дихання. Різноманітна сила видиху. Утворення голосу та гігієна голосу. Постановка голосу та його природні дані. Загальне знайомство з дихальною гімнастикою Олександри Стрельнікової.

Практична частина. Артикуляційна гімнастика (тренування м'язів язика, губ, нижньої щелепи). Вправи «Спати хочеться», «Свічка», «М'яч», «Лісоруб». Скорочення вдиху та подовження видиху. Вправи для вільного звучання та голосу «Стогін», «Скиглення», «Мукання», «Ліпа шелестить», «Насос», «Дзвонять у дзвони», «Колискова». Вправи на «зібраність» звуку: «Гудок», «Рупор», «Відлуння». Виконання основних вправ дихальної

гімнастики Олександри Стрельнікової.

2.2. Робота над дикцією (10 год.)

Теоретична частина. Нова термінологія: «Дикція». Чіткість дикції. Бесіда «К. С. Станіславський про мову актора на сцені». Сценічне звучання голосних та приголосних. Бесіда «Мовні недоліки».

Практична частина. Виявлення мовних недоліків. Визначення індивідуальних корекційних вправ. Вправи на тренування голосних звуків А – Я, О – Є, У – И, Е – Є. Робота над йотованими звуками. Вправи на тренування звуків Б – П, В – Ф, Д – Т, Дь – Ть, З – С, Ц, Ж – Ш, К – Г, Г – Х, М – Н, Р – Рь, Л – Ль, Ч – Ш. Опрацювання чіткої вимови закінчень у словах. Робота над чіткістю дикції з використанням чистомовок та скоромовок.

2.3. Основи орфоепії (6 год.)

Теоретична частина. Нова термінологія: «Орфоепія». Вступний курс «Логіка мови та норми літературної вимови».

Практична частина. Вправи на правильну вимову: наголошені та ненаголошені голосні, різноманітні сполучення приголосних. Робота з літературним матеріалом (орфоепічні норми та інтонування розділових знаків). Читання з аркуша незнайомих віршованих творів.

2.4. Робота над віршованим твором (8 год.)

Теоретична частина. Бесіда «Словом можна вбити, словом можна і зцілити». Нова термінологія: «Підтекст», «Кульмінація», «Закономірні та вільні наголоси», «Надзавдання», «Дебют», «Прем'єра». Принцип добру літературного матеріалу індивідуальної читецької програми з позиції сценічної культури, надзавдання та позитивного мислення. Сценічна культура виконавця.

Практична частина. Аналіз самотійно-обраних творів вихованцями. Тестування на знання профільної термінології. Визначення та опрацювання інтонаційного малюнку ролі (підтексту) закономірних і вільних наголосів в обраних для опрацювання творах; визначення шляхів і способів творчого виконання. Закритий показ самотійних творчих робіт «Мій улюблений вірш». Підготовка та робота з читцями, привітальною групою. Закритий/відкритий показ виконання вірша/гуморески/байки.

Розділ 3. Основи сценічного руху (52 год.)

3.1. Виховання ритмічності (8 год.)

Теоретична частина. Поняття музичної грамоти, співвідношення довжини звуків. Поняття «Ритм» та «Темп». Розподіл рухів у музичному супроводі. Координація рухів, управління м'язами. Поняття «М'язова

скутість».

Практична частина. Вправи для розминки (ходьба на місці та ходьба-біг; ходьба-зупинка; ходьба на носках; підстрибування, біг, ходьба-зупинка; випадки однією ногою вперед; кроки у присіданні). Вправи на зняття м'язової напруги/скутості. Вправи на вироблення правильної постави, розвиток гнучкості та рухливості тіла («Лава», «Синхронне плавання», ін.). Вправи на розвиток реакції, рівновагу та координацію рухів. Вправи на розвиток ритмічності. Оплески та хода в ритмі оплесків - «Перемикання швидкостей», «Відлуння». Проплескування долоньями ритмічних малюнків простої мелодії на слух.

3.2. Розвиток мовно-рухової та вокально-рухової координації (8 год.)

Теоретична частина. Поняття «Пластичність», «Координація», «Імпровізація».

Практична частина. Психологічна підготовка. Вправи на зосередження – «Побажай кожному добра», «Сонце». Вправи на передачу ритму музики. Вправи-ланцюжки рухів руками різного характеру: з ходьбою в різному темпі в поєднанні з виконанням тексту та пісні. Вправи під музику зі зміною характеру руху; передача предметів один одному зі зміною ритму музичного супроводу. Вправи на рух тіла з одночасним читанням віршованих текстів. Вправи-імпровізації. Індивідуальні етюди з використанням набутих навичок.

3.3. Елементи хореографії (36 год.)

Теоретична частина.

Поняття «темп», «метр», «метроном», «тривалість звуків», «такт», «рахунок», «сильна доля», «слабка доля», «ритмічний малюнок», «пауза», у поєднанні з комбінаціями. Ознайомлення та закріплення понять «лінія», «інтервал», «коло», «колона», «шаховий порядок».

Практична частина.

Вправи на розвиток правильної постави (тренування м'язів, які утримують хребет і м'язів черевного преса, вправи «ножиці» та «велосипед»). Розвиток гнучкості та рухливості тіла. Нахили вперед – «складка», «літак», «куточок». Ноги в сторони, руки в сторони, нахили до ніг (вправо, вліво, вперед), руки вверх. Вправи на підлозі: сидячи нахилання (дістати носом коліна); розкривання ніг убік і нахилання до них і вперед; шпагат: ліва нога, права нога, поперечний; лежачи на спині, таз притиснутий до підлоги, дві ноги прямі підняти вгору (кут 90 градусів); вправа «змія». Вправи на рівновагу та координацію. Побудова групи в шеренгу, колону, колону парами, колону четвірками, коло, діагональ. Крокування по одному, розходження вправо, вліво, з'єднання парами, четвірками. Побутовий крок – у різних музичних розмірах і

комбінаціях, з різною музичною тривалістю; кроки на півпальцях. Кроки на півприсяді. Перешиковування. Марширування з прямої лінії в колони по два, по чотири. З колон у коло. З кола в колони та лінії. Вправи на рухому пам'ять – «Тінь», «Пройдений шлях», «Кінострічка». Вправи на ритмічність та музичність. Проплескування і притупування в темпі музики, вправи на ритм у різних темпах. Вправи для розвитку пластики. Рухи відповідно до характеру і темпу музики. Імпровізовані рухи під музику контрастного характеру, рухливе відтворення різноманітних образів (лисиця, ведмідь, змія, птахи, риби, кішка і т.д.). Вивчення основних танцювальних рухів на вимогу сценічного образу за обраними віршами/гуморесками/байками (за потребою).

Розділ 4. Основи гриму. Робота з костюмом (10 год.)

Теоретична частина. Бесіда про грим та костюм як невід'ємні частини сценічної виразності. Типи гриму. Користування гримом. Правила гігієни, спеціальне приладдя для використання гриму. Грим та костюм для різних видів сценічної діяльності. Вимоги до зовнішнього вигляду та костюму з позиції сценічної культури та образу.

Практична частина. Укладання індивідуального грим-альбому. Створення образу (гриму та костюму) за вказаною темою, добір типу гриму та відповідних рис. Тестування на знання основних правил користування гримом. Самостійне гримування.

Розділ 5. Основи сценографії (2 год.)

Теоретична частина. Сценічна культура. Поняття «Сценографія», «Характеристика сцени». Основні частини сцени. «Планшет сцени», «Дзеркало сцени», «Авансцена», «Червона лінія», «Ар'єрсцена», «Оркестрова яма», «Обертове коло», «Карман». Одяг сцени. Поняття «Кабінет», «Штанкет». 1-4 рівні планшету сцени.

Практична частина. Практичне заняття на сцені для ознайомлення з елементами одягу сцени. Тестування на знання назв елементів одягу сцени.

Розділ 6. Основи профорієнтації (2 год.)

Теоретична частина. Каталог професій: Актор, бутафор, гример, декоратор, звукорежисер, костюмер, освітлювач, «невидимі» помічники (касир, капельдинер, гардеробник, техпрацівники сцени). Історичний екскурс в професію «Актор» та «Суфлер».

Практична частина. Етюдна імпровізація «Хто головний у театрі». Перегляд презентації «Театральні професії». Тестування на знання професій.

Розділ 7. Театральна діяльність (10 год.)

Практична частина. Репетиційний процес. Постановочні та зведені репетиції. З генеральні репетиції читецької програми. Створення костюму та гриму відповідно до образу. Лагодження костюмів та реквізиту. Виконання

індивідуальної читецької програми. Участь у заходах позашкільного закладу. Участь у масових та святкових концертах (другий семестр). Відвідування / участь святкових концертів/тематичних і театралізованих програм. Обговорення побаченого.

Підсумок (2 год.)

Підбиття підсумків навчання групи початкового рівня. Закритий/відкритий показ/тематична програма / практикум.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати і розуміти:

- правила поведження під час занять та виконання вправ;
- значення профільної термінології;
- особливості видів і жанрів театрального мистецтва;
- правила та принципи мовного, дихального та пластичного тренажів;
- природу психологічних блокувань і м'язових затискань;
- принципи розвитку дихання та звучання;
- зміст вправ на розвиток акторської майстерності, уваги, уяви, зорового сприйняття, мімічної виразності, розкріпачення; дій з уявним предметом, дій в умовах вимислу, вправ на запам'ятовування фізичного самовідчуття; взаємодію з партнером; віру в пропоновані обставини та подолання пропонованих обставин;
- мету, завдання та складові етюдів;

- правила чергування словесних та фізичних дій;
- особливості сценічного сприйняття;
- алгоритм методів роботи над образом;
- жанрові ознаки сценічного виконання;
- вимоги до матеріалів індивідуальної читецької програми;
- процес освоєння-присвоєння тексту та принцип його аналізу;
- смислове навантаження підтексту;
- основні вимоги артикуляційного, дикційного та орфоепічного нормування;
- основи та особливості пластичної виразності актора;
- жанрову класифікацію жестів;
- особливості та зміст вправ на вироблення правильної постави, розвиток гнучкості та рухливості тіла; на розвиток реакції, рівновагу, координацію рухів та ритмічність;
- основні правила користування гримом і добору костюму;
- смислове навантаження та особливості гриму й костюму для різних видів сценічної діяльності/відповідно до образу;
- порядок організації репетиційного процесу;
- назви основних частин сцени та елементів одягу сцени;
- основні театральні професії та вимоги до них;
- вимоги до сценічної культури;
- правила ТБ під час занять, масових заходів, пересування вулицями міста і т.ін.

Вихованці мають уміти та застосовувати:

- знання з техніки безпеки під час виконання вправ;
- профільну термінологію;
- знання з видів і жанрів театального мистецтва;
- комплекси вправ мовного, дихального та пластичного тренажів;
- навички долання психологічних блокувань і м'язових затискань, діафрагматичного дихання тощо;
- знання та навички з акторської майстерності, роботи з уявним предметом, дії в умовах вимислу, віру в пропоновані обставини, асоціативне мислення; взаємодію та роботу з партнером; чергування словесних та фізичних дій; складових етюду тощо;
- алгоритм методів роботи над образом/роллю;
- знання з основ орфоєпії та логіки мови, роботи з літературними творами (освоєння та присвоєння тексту);
- навички сценічного виконання творів та добору матеріалів індивідуальної читецької програми за жанровими ознаками, читання незнайомих віршованих творів з аркуша;
- знання з артикуляційного, дикційного та орфоепічного нормування, аналітично-критичного сприйняття сценічного мовлення партнерів;

- навички індивідуальної, дрібногрупової та групової роботи;
- знання з оформлення емоційної, рухової та голосової партитур;
- засоби пластичної виразності актора;
- комплекси вправ з ритмічності, рівноваги та мовно-рухової координації;
- навички з основ самостійного гримування та створення образу за вказаною темою; орієнтування в репетиційному процесі;
- поєднання набутих знань і вмінь у зведених, постановочних та генеральній репетиціях, в процесі сценічної діяльності перед глядачем / зі сцени / під час фотосесії, а також для самоаналізу та обговорення кінцевого творчого продукту у рамках індивідуальної читецької програми;
- знання основних частин сцени та елементів одягу сцени, театральних професій, сценічної культури;
- знання з ТБ під час занять, масових заходів, пересування вулицями міста і т.ін.

У вихованців мають бути сформовані компетенції:

- *пізнавальна* (засвоєння правил ТБ, фахової термінології, принципів розвитку мовного апарату, дихання, вільного звучання та голосу, управління м'язами; вивчення основ акторської майстерності; ознайомлення та вивчення складових етюду та принципів етюдної роботи, основ роботи над дикцією та літературним твором, сценічної мови та орфоепії, принципів добору літературного матеріалу; ознайомлення та засвоєння правил користування гримом, вимогами до зовнішнього вигляду та костюму з позиції сценічної культури та образу; засвоєння особливостей репетиційного процесу, видів і назв основних частин сцени, елементів одягу сцени; ознайомлення з елементарними характеристиками та вимогами до театральних професій),
- *практична* (дотримання правил ТБ; перцепції (сприйняття та розуміння); використання профільної термінології та розширення лексичної палітри; виконання навчальних вправ; засвоєння навичок діафрагмального дихання; долання м'язових затискань та психологічних блокувань; застосування основних елементів акторської майстерності, творчої фантазії та уяви; дотримання принципів етюдної роботи та правил чергування словесних і фізичних дій; застосування методів роботи над образом; дотримання взаємодії з партнером; застосування навичок роботи з літературними творами, основ орфоепії, логіки мови, роботи з чистомовками та скоромовками, правил інтонування розділових знаків і розкриття підтексту; виховання професійних критеріїв до роботи над мовленням; формування культури мовлення; основ розвитку ритмічності; застосування основних елементів сценічного руху; виконання вправ з ритмічності, рівноваги та мовно-рухової координації; укладання емоційної, рухової та голосової партитур; принципів застосування та користування гримом; навичок з основ самостійного гримування та створення образу за вказаною темою; вирізнення основних частин сцени, елементів одягу сцени та театральних професій; залучення до репетиційного процесу протягом

року та сценічної діяльності в другому семестрі; виконання індивідуальної читецької програми; участі у заходах позашкільного закладу, фотосесіях, практикумах і показах; осмислення кінцевого творчого продукту/побаченого з використанням набутих знань та вмій),

- *творча* (інтерації (шлях формування творчої особистості, створення сприятливих умов для розвитку творчого потенціалу дитини, для її саморозкриття, самоствердження); творчої самореалізації; здібності до ігрового способу мислення; створення етюдів; роботи над образом з використанням гриму та костюму; участі у заходах позашкільного закладу; сценічної та концертної діяльності),

- *соціальна* (толерантного ставлення; комунікації; співпраці; взаємодії та впливу; зайнятості у репетиційному процесі та груповій роботі; розвитку акторської та виконавської сміливості; прояву творчої ініціативності, активності, самостійності та самоорганізації; дбайливого і чуйного ставлення до чужої праці та авторського задуму; здібності до самоаналізу; популяризація театрального мистецтва; відвідування культурних масових заходів).

Основний рівень, перший та другий роки навчання НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Розділ, тема	Кількість годин		
	теоретичних	практичних	усього
Вступ	1	2	3
Розділ 1. Акторська майстерність	15	66	81

1.1. Основи майстерності (сценічна увага, оволодіння елементами сценічної дії, віра в пропоновані обставини, подолання обставин, робота з партнером, етюдна робота)	9	39	48
1.2. Розвиток фантазії та асоціативного мислення (робота з уявним предметом, дія в умовах вимислу)	6	27	33
1.3. Робота над образом	1	11	12
Розділ 2. Сценічна мова	12	54	66
2.1. Розвиток мовного апарату, дихання, вільного звучання та голосу	3	15	18
2.2. Робота над дикцією	3	12	15
2.3. Основи орфоепії	3	9	12
2.4. Робота над мовою віршованого/прозового твору/інсценізації	3	15	18
Розділ 3. Основи сценічного руху	4	53	57
3.1. Виховання ритмічності	—	12	12
3.2. Розвиток мовно-рухової та вокально-рухової координації	—	9	9
3.3. Елементи хореографії	4	32	36
Розділ 4. Основи гриму. Робота з костюмом. Робота з реквізитом	3	12	15
Розділ 5. Основи сценографії (техніка сцени)	1	2	3
Розділ 6. Основи профорієнтації	1	2	3
Розділ 5. Театральна діяльність	3	18	21
Підсумок	—	3	3
Разом	40	212	252

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ (3 год.)

Теоретична частина. Мета, завдання і зміст роботи гуртка. Організаційні питання. Правила поведінки. Техніка безпеки.

Практична частина. Ігрові вправи-криголами на знайомство та згуртування. Бесіда «Театр – мистецтво колективне та синтетичне». Відеоперегляди/презентації «Що там, за лаштунками?», «Система К.С.Станіславського». Бесіда «Про акторську етику». Тестування за питаннями

загальної та сценічної культури. Екскурс в історію виникнення та розвитку театру.

Розділ 1. Акторська майстерність (81 год.)

1.1. Основи майстерності (48 год.)

Теоретична частина. Бесіда «Сценічна культура: загальна та профільна». Бесіди «Акторське мистецтво та його компоненти. Основні засоби виховання актора», «Конфлікти: шляхи вирішення». Робота з партнером/взаємодія. Поняття «Сценічне спілкування». Взаємодія з партнером – основний вид сценічної дії. Нова термінологія: «Темпоритм», «Кінострічка бачення», «Імпровізація», «Інтроверт-екстраверт-амбіверт», «Мізансцена», «Акторські та режисерські етюди». Органічна сценічна увага. Оволодіння основними елементами уваги. Управління своєю увагою до предмета та партнера. Налаштовування до дії, оволодіння елементами сценічної дії. Розподіл та правила чергування словесних та фізичних дій. Жанрові класифікації жестів. Мета та завдання етюдів. Бесіда «Мізансцена – мова режисера та вистави». Індивідуальна мізансцена. Органічне існування. Бесіда «Метод фізичних дій К.С. Станіславського». Бесіда «Свобода - необхідна умова творчості». Мімічна виразність. Культура жесту, сила жесту, широкий жест. Віра в пропоновані обставини, магічне «Якби...». Зв'язок запропонованих обставин з поведінкою актора. Подолання обставин.

Практична частина. Тест К.Томаса «Поведінка в конфліктній ситуації». Обговорення. Повторення понять «Акторська майстерність», «Сцена», «Сценічний майданчик», «Публічна самотність», «Затиск», «Обставини», «Віра в пропоновані обставини», «Взаємодія», «Імпровізація», «Ідея», «Етюд», «4-та стіна», «Оцінка», «Штамп», «Тренаж», «Кураж», «Дилетантство». Вправи на загальну увагу та реакцію, сценічне сприйняття, розвиток зорового сприйняття – «Дзеркало», «Сповільнений рух», «Тінь» та ін. Розвиток творчих слухових сприймань – вправи «Трансформатор», «Бум», «Пеленгатор». Вправи на увагу, пам'ять фізичних дій, емоційну пам'ять. Дія з уявними предметами. Вправи на запам'ятовування фізичного самовідчуття: «Вітер», «Холодно», «Спати хочеться» та ін. Дія за обставин «Якби...». Дії в умовах уявної темряви. Індивідуальні етюди. Етюди-характеристики птахів, рослин, смаку, речей та ін. Вправи на взаємодію та віру в пропоновані обставини. Етюдні імпровізації у рамках запропонованих обставин. Зміна ставлення до предмета, партнера. Подолання обставин: вправа «Якби...», виправдання поз, рухів, місця, часу дії. Етюдні імпровізації на розвиток акторської сміливості. Індивідуальні та парні словесні та безсловесні етюди на взаємодію з предметами. Індивідуальні та парні безсловесні етюди з використанням широкого жесту. Етюди з використанням співу. Імпровізація у разі непередбачених сценічних обставин (виправдання випадковостей). Тестування на знання профільної термінології. Творча провокація з випадковими глядачами з використанням мімічної виразності. Практикум-фотосесія з відтворення довільних, негативних і

позитивних емоцій.

1.2. Розвиток фантазії та асоціативного мислення (33 год.)

Теоретична частина. Бесіда «Фантазія — головна творча робота». «Шкала тонів» Рона Хабарда. Асоціація в образі. Музика-образ. Освоєння простору. Арттерапія.

Практична частина. Індивідуальні та групові вправи на розвиток фантазії, уяви, асоціативного мислення. Індивідуальні пластичні імпрровізації на музику. Музично-пластичні імпрровізації на взаємодію, на зміну пропонованих обставин. Вправи на дії з уявним предметом, дії в умовах вимислу та в уявній площині, вправи на запам'ятовування фізичного самовідчуття. Експрес-малювання на розвиток уяви. Асоціативні кольорові композиції на теми різних видів сучасної та класичної музики. Психосоціальні творчі заняття «Наповнення», «Я та мій талант», «Маска: рік потому». Колективні безсловесні та словесні етюди на дію з уявними предметами та взаємодію. Етюдний показ із використанням усіх набутих за час навчання умінь та навичок.

1.3. Робота над образом (12 год.)

Теоретична частина. «Мова рухів тіла» за Аланом Пізом. Бесіда «Зовнішня та внутрішня характерність». Емоційна композиція/партитура ролі. Голосова партитура ролі та партитура рухів.

Практична частина. Презентація «Один актор – створених образів багато». Ситуативне/імпрровізаційне створення образу: розвиток творчої уваги та віри. Розробка біографії персонажу та його характеристики. Розкриття підтексту. Запис партитур ролі: емоційна, голосова, рухова. Практикум зі створення декількох образів «Характерність персонажу» (безсловесні та словесні). Самоаналіз та аналіз кінцевого творчого продукту.

Розділ 2. Сценічна мова (66 год.)

2.1. Розвиток мовного апарату, дихання, вільного звучання та голосу (18 год.)

Теоретична частина. Бесіда «Мовний апарат та значення його тренування в роботі актора». Нова термінологія: «Цезура», «Репліка», «Рефрен», «Кола уваги», «Репертуар». Дихальний апарат. Типи дихання. Комбіноване дихання. Різноманітна сила видиху. Поняття мовного голосу, тембру. Характеристики мовного голосу. Гігієна голосу. Мовний режим актора. Постановка голосу та його природні дані. Дихальна гімнастика Олександри Стрельнікової.

Практична частина. Повторення понять «Артикуляція», «Інтонування», «Діафрагма». Самостійне проведення лідерами групи артикуляційної гімнастики (тренування м'язів язика, губ, нижньої щелепи) під контролем педагога. Виховання навичок змішаного діафрагмального дихання. Вправи «Спати хочеться», «Свічка», «М'яч», «Лісоруб». Вправи для вільного звучання

та голосу «Стогін», «Скиглення», «Мукання», «Липа шелестить», «Насос», «Дзвонять у дзвони», «Колискова». Вправи на «зібраність» звуку: «Гудок», «Рупор», «Відлуння». Вправи на розвиток діапазону голосового апарату: «Поверхи», «Дзвони», «Регістри». Виконання вправ дихальної гімнастики Олександри Стрельнікової.

2.2. Робота над дикцією (15 год.)

Теоретична частина. Бесіда «К.С. Станіславський про мову актора на сцені». Чіткість дикції. Сценічне звучання голосних та приголосних.

Практична частина. Самостійне проведення лідерами групи тренажу з підготовки до звучання під контролем педагога. Виявлення мовних недоліків. Визначення індивідуальних корекційних вправ. Вправи на тренування голосних звуків А – Я, О – Є, У – И, Е – Є. Робота над йотованими голосними. Вправи на тренування звуків Б – П, В – Ф, Д – Т, Дь – Ть, З – С, Ц, Ж – Ш, К – Г, Г – Х, М – Н, Р – Рь, Л – Ль, Ч – Ш. Робота над чіткістю дикції з використанням чистомовок та скоромовок. Етюди на взаємодію з використанням чистомовок та скоромовок. Самостійна творча робота з довільним віршованим матеріалом «Вірш+образ+вимова». Відкритий показ самостійних творчих робіт та етюдів.

2.3. Основи орфоепії (12 год.)

Теоретична частина. Бесіди «Літературна вимова та її відмінність від побутової вимови», «Оволодіння літературними нормами вимови як обов'язкова умова сценічної мови». Норми літературної вимови: голосні та приголосні звуки. Наголоси – закономірні та вільні, рухомі. Логіка мови – інтонування, логічні та психологічні паузи, наголоси.

Практична частина. Вправи на правильну вимову: наголошені, ненаголошені та йотовані голосні, різноманітні сполучення приголосних, шиплячі включно та дієслівні закінчення. Читання з аркуша незнайомих віршованих та невеликих за обсягом прозових художніх творів. Практикум з орфоепічних норм та інтонування розділових знаків за завданням та довільним літературним матеріалом. Практикум з аудіювання на визначення помилок читцями. Наголоси – закономірні та вільні, рухомі. Самостійна творча робота з укладання та сценічної презентації логічних фраз із закономірним наголосом для кращого запам'ятовування. Тестування з орфоепічних норм. Закритий показ самостійних творчих робіт «Вірш про кохання», «Омріяна роль».

2.4. Робота над мовою віршованого/прозового твору/інсценізації (18 год.)

Теоретична частина. Принцип добру літературного матеріалу індивідуальної/групової/колективної читецької програми з позиції сценічної культури, надзавдання та позитивного мислення. Сценічна культура виконавця. Загальні, конкурсні та професійні вимоги до читців. Нові поняття «Конфлікт», «Інсценізація».

Практична частина. Повторення понять «Підтекст», «Кульмінація», «Надзавдання». Аналіз самотійно-обраних творів вихованцями. Підготовка та робота з читцями. Апробація утримання кіл уваги виконавцем. Закономірні та вільні наголоси за текстами обраних творів; логічні паузи. Інтонаційний малюнок ролі (підтекст). Практикум з орфоепічних норм та інтонаційного малюнка ролі. Тестування на знання профільної термінології. Відкритий показ виконання віршованого/прозового твору/інсценування. Відеозапис конкурсних робіт.

Розділ 3. Основи сценічного руху (57 год.)

3.1. Виховання ритмічності (12 год.)

Практична частина. Самостійне проведення лідерами групи вправ для розминки (ходьба на місці та ходьба-біг; ходьба-зупинка; ходьба на носках і п'ятах; підстрибування, біг, ходьба-зупинка; випаді однією ногою вперед; кроки у присіді) під контролем педагога. Вправи на зняття м'язової напруги/скутості «Напруга», «Ляльковод», ін. Вправи на розвиток ритмічності. Оплески та хода в ритмі оплесків –«Молекули», «Зміна швидкостей», «Відлуння», ін. Вправи на вироблення правильної постави, розвиток гнучкості та рухливості тіла - «Лава», «Синхронне плавання», ін. Вправи на розвиток пластики рук «Хвиля», «Плавці», «Змія», «Крила», «Пружина», «Муха», «Схопити-кинути», «Кігті». Вправи на розвиток реакції, рівновагу та координацію рухів. Вправи-імпровізації. Поняття музики як партнера. Етюди з використанням співу. Поняття «Психологічного жесту» М.Чехова. Створення образу за методом «Поза-жест-рух». Проплескування долонями ритмічних малюнків простої мелодії на слух.

3.2. Розвиток мовно-рухової та вокально-рухової координації (9 год.)

Практична частина. Психологічна підготовка. Вправи на зосередження – «Побажай кожному добра», «Сонце», «Підкачка». Вправи на передачу ритму музики. Вправи-ланцюжки рухів руками різного характеру: з ходьбою у різному темпі в поєднанні з виконанням тексту; пісні. Вправи під музику зі зміною характеру руху; передача предметів один одному зі зміною ритму музичного супроводу. Вправи на рух тіла з одночасним читанням віршованих текстів. Вправи на розвиток мовно-рухової координації. Мовно-рухові вправи-імпровізації. Індивідуальні етюди з використанням набутих навичок. Інтерпретація літературного твору в навчальну вправу (самотійна робота). Одночасне та одноголосне виконання групової вправи перед глядачем/зі сцени.

3.3. Елементи хореографії (36 год.)

Теоретична частина. Повторення понять «темп», «метр», «метроном», «тривалість звуків», «такт», «рахунок», «сильна доля», «слабка доля»,

«ритмічний малюнок», «пауза», «лінія», «інтервал», «коло», «колона», «шаховий порядок». Правила поведінки на сцені під час виступів: стандартні та екстремальні варіанти. Основні засоби та прийоми створення пластичного образу ролі (темп, ритм, характер рухів, міміка).

Практична частина. Вправи на розвиток правильної постави (тренування м'язів, які утримують хребет і м'язів черевного преса, вправи «ножиці» та «велосипед»). Комплекс вправ для окремих груп м'язів (вправи для голови, плечей, тулуба, присідання, елементи акробатики). Розвиток гнучкості та рухливості тіла. Нахили вперед – «складка», «літак», «куточок». Ноги в сторони, руки в сторони, нахили до ніг (вправо, вліво, вперед), руки вгору. Вправи на підлозі: сидючи нахилиння (дістати носом коліна); розкривання ніг убік і нахилиння до них і вперед; шпагат: ліва нога, права нога, поперечний; лежачи на спині, таз притиснутий до підлоги, дві ноги прямі підняти вгору (кут 90 градусів); вправа «змія». Вправи на рівновагу та координацію. Побудова групи в шеренгу, колону, колону парами, колону четвірками, коло, діагональ. Утримання пози із заплющеними очима, стояння на півпальцях, стояння на одній нозі, ті самі вправи після обертів. Крокування по одному, розходження вправо, вліво, з'єднання парами, четвірками. Побутовий крок – у різних музичних розмірах і комбінаціях, з різною музичною тривалістю; кроки на півпальцях. Кроки на півприсяді. Кроки в повному присяді. Перешиковування. Марширування з прямої лінії в колони по два, по чотири. З колони у коло. З кола в колони та лінії. Вправи на ритмічність та музичність. Проплескування і притупування в темпі музики, вправи на ритм у різних темпах. Колективні танцювальні вправи: крокування по колу, діагоналі, розходження парами, четвірками, перебудова із колони в шеренгу крокуючи, з шеренги в ланцюг тощо. Вправи на рухому пам'ять. Вправи для розвитку пластики. Рухи відповідно до характеру і темпу музики. Імпровізовані рухи під музику контрастного характеру. Рухові імпровізації з допоміжним реквізитом (лялькою, парасолькою, квіткою тощо). Пластичні етюди «Рослина», «Корабель», «Дерево», ін. Вивчення музичних і танцювальних жанрів на вимогу сценічного образу за обраними віршованими/прозовими творами чи інсценуваннями (за потребою).

Розділ 4. Основи гриму. Робота з костюмом. Робота з реквізитом (15 год.)

Теоретична частина. Бесіда про грим та костюм як невід'ємні частини сценічної виразності. Бесіда «Умовності та особливості, соціальний зміст театрального костюму». Грим та костюм для різних театральних амплуа. Драматичний, трагедійний, комічний, характерний. Грим та костюм для різних театральних жанрів. Казковий, фарсовий, для ігрової програми тощо. Послідовність гримування. Правила гігієни, спеціальне приладдя для використання гриму. Вимоги до зовнішнього вигляду та костюму з позиції

сценічної культури для естрадного читця, конференсьє.

Практична частина. Укладання індивідуального грим-альбому. Основні прийоми гримування. Мімічні м'язи обличчя. Самостійне створення образу (гриму та костюму) за вільною темою, добір типу гриму та відповідних рис, зачіски, прикрас/елементів костюму. Тестування на знання основних правил користування гримом та послідовність гримування.

Самостійне та дружнє гримування.

Розділ 5. Основи сценографії (3 год.)

Теоретична частина. Сценічна культура. Будова сцени. Нові поняття «Червона лінія», «Просценіум», «Портал», «Софіти», «Рампа», «Сцентрансляція» (система сповіщення в гримерних і сцен. приміщеннях). Типи мікрофонів та особливості роботи з ними. Типи завіс. Види завіс. 1-4 рівні планшету сцени.

Практична частина. Повторення понять «Сценографія», «Характеристика сцени» (ширина, глибина, висота; робоча ширина, висота, глибина), «Планшет сцени», «Дзеркало сцени», «Авансцена», «Ар'єрсцена», «Оркестрова яма», «Обертове коло», «Карман», «Одяг сцени», «Кабінет», «Штанкет». Практичне заняття на сцені для ознайомлення з елементами верхньої механізації (за потребою) та одягу сцени. Мікрофонний практикум. Репетиції у вигородках (за потребою). Тестування на знання назв елементів одягу сцени.

Розділ 6. Основи профорієнтації (3 год.)

Теоретична частина. Бесіда «Робота актора над роллю». Каталог професій: артист розмовного жанру, режисер, сценарист/драматург, сценограф/художник-постановник, хореограф, композитор. Історичний екскурс в професію «Конференсьє» та «Антрепренер».

Практична частина. Відеоогляд репетиційного процесу в роботі акторів над роллю. Перегляд презентації «Театральні професії». Перегляд презентації «Основні особливості та вимоги до роботи читців і виконавців естрадних номерів». Обговорення. Тестування на знання професій.

Розділ 7. Театральна діяльність (21 год.)

Теоретична частина. Обговорення, аналіз і самоаналіз кінцевого творчого продукту.

Практична частина. Репетиційний процес – постановочні, зведені, прогонні та 3 генеральні репетиції читецької програми. Створення костюму та гриму відповідно до образу. Лагодження костюмів та реквізиту. Виконання індивідуальної читецької програми. Показові виступи з окремими читецькими виступами/програмами. Участь у заходах позашкільного закладу, міських, регіональних, обласних масових заходах і конкурсах. Відеозапис конкурсних номерів. Зустрічі з митцями, бесіди, екскурсії. Обговорення/аналіз побаченого.

Підсумок (3 год.)

Підбиття підсумків навчання групи основного рівня (1-й та 2-й рік навчання). Відкритий показ/тематична програма/практикум.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати і розуміти:

- правила поведження під час занять та виконання вправ;
- значення профільної термінології;
- вимоги до сценічної культури, артикуляційного, дикційного та орфоепічного нормування, логіки мови, темпоритму дії;
- значення та принципи мовного, дихального та пластичного тренажів;
- природу органічного існування, психологічних блокувань і м'язових затискань,
- принцип підпорядкування роботи м'язів своїй волі, створення виразності образу, добору літературного матеріалу індивідуальної / групової / колективної читецької програми, роботи з віршованими, прозовими та драматургічними творами;
- особливості мовного режиму актора, техніку розвитку дихання та звучання, правила дихання «на опорі»;
- значення та способи розвитку акторської майстерності, уваги, зорового сприйняття, мімічної виразності, розкріпачення та пластичної виразності; дії з уявним предметом, в умовах вимислу та в уявній площині, в умовах уявної темряви, в межах пропонованих обставин, зміни ставлення до предмета та партнера;
- вправи на запам'ятовування фізичного самовідчуття; взаємодію з партнером; віру в пропоновані обставини та подолання пропонованих обставин; розвиток фантазії, уяви, асоціативного мислення, розвиток ритмічності, пластики рук, реакції, рівновагу та координацію рухів, вироблення правильної постави;
- види мізансцен, різновиди (акторський-режисерський) і складові етюдів;
- правила чергування словесних та фізичних дій;
- навички імпровізаційно-ансамблевої творчості;
- алгоритм методів роботи над образом/роллю;
- особливості створення образу за методом «Поза-жест-рух»;
- процес переробки-освоєння-присвоєння тексту та принцип його аналізу;

- смислове навантаження підтексту;
- зміст аналітично-критичного сприйняття сценічного мовлення партнерів;
- загальні, конкурсні та професійні вимоги до читців; сценічна культура, вимоги до зовнішнього вигляду та костюму для естрадного читця, конференсьє;
- основні особливості та вимоги до роботи читців і виконавців естрадних номерів, основних театральних професій тощо
- особливості гриму й костюму для різних театральних амплуа та жанрів;
- основні прийоми та правила гримування;
- типи мікрофонів та особливості роботи з ними;
- назви основних частин сцени та елементів одягу сцени;
- особливості процесу постановочних, зведених, прогонних та генеральних репетицій;
- правила ТБ під час занять, масових заходів, пересування вулицями міста та ін.

Вихованці мають уміти та застосовувати:

- знання з техніки безпеки під час виконання вправ, профільної термінології та сценічної культури;
- комплекси вправ мовного, дихального та пластичного тренажів;
- навички долання психологічних блокувань і м'язових затискань, підпорядкування волі роботі м'язів, діафрагматичного дихання, відтворення пам'яті фізичних дій та рухової пам'яті, дій в пропонованих обставинах та умовах уявної темряви;
- комплекси навчальних вправ на розвиток фантазії, уяви, асоціативного мислення, ритмічності, пластики рук, реакції, рівноваги, мовно-рухової координації, вироблення правильної постави;
- знання та навички з акторської майстерності, принципу чергування словесних та фізичних дій, роботи та взаємодії з партнером, складових етюду, мізансценування, артикуляційного, дикційного та орфоепічного нормування, логіки мови, принципів добору матеріалів індивідуальної / групової / колективної читецької програми; з переробки, освоєння та присвоєння тексту;
- навички роботи над акторським/режисерським етюдом, одноголосного та одночасного колективного виконання навчальних вправ, імпровізаційно-ансамблевої творчості, виправдання випадковостей, поєднання рухів тіла з одночасним читанням віршованих текстів/співом, використання скоромовок у мовному тренажі, вправах на підтекст та етюдах, читання з аркуша незнайомих віршованих та невеликих за обсягом прозових художніх творів, роботи над дикцією на практиці (тренувати вимову), укладання інтонаційного малюнка ролі, аналітично-критичного сприйняття сценічного мовлення партнерів; запису емоційної, голосової та рухової партитур ролі, самотійного гримування та створення образу за вільною темою; навички

роботи з мікрофоном і самостійну роботу над образом;

- вимоги до темпоритму дії, до читців (загальні, конкурсні та професійні) і роботи виконавців естрадних номерів, знання про театральні професії;

- засоби інтерпретації літературного твору в навчальну вправу;

- метод «Поза-жест-рух» для створення образу;

- знання з особливості гриму та костюму для різних видів сценічної діяльності, назв основних частин сцени та елементів одягу сцени;

- поєднання отриманих навичок, набутих знань і вмій у зведених, постановочних та генеральній репетиціях, в процесі сценічної діяльності перед глядачем/зі сцени у рамках індивідуальної читецької програми, а також для самоаналізу та обговорення кінцевого творчого продукту;

- знання з ТБ під час занять, масових заходів, пересування вулицями міста і т.ін.

У вихованців мають бути сформовані компетенції:

- *пізнавальна* (засвоєння правил ТБ, фахової термінології, принципів розвитку мовного апарату, дихання, вільного звучання та голосу, управління м'язами; принципів проведення тренажів для мовного апарату, вільного звучання та голосу, фізичного самопочуття; принципів інтерпретації літературного твору в навчальну вправу; розширення та поглиблення знань з основ акторської майстерності; засвоєння та розширення складових і різновидів етюдів, принципів етюдної роботи та мізансценування, методів роботи над образом і роллю, загальних, конкурсних та професійних вимог до читців, сценічної мови, основ орфоепії та ритмічності;

засвоєння та розширення уявлення про принципи добору літературного матеріалу, роботи над дикцією й літературним твором, роботою над партитурами ролі (емоційною, голосовою та руховою), про зовнішній вигляд та костюм за жанровими ознаками, правила користування гримом, назви основних частин сцени та елементів одягу сцени, особливості репетиційного процесу, елементарних характеристик і вимог театральних професій),

- *практична* (дотримання правил ТБ; ітерації (повторення процесу з метою отримання результату); перцепції (сприйняття та розуміння); засвоєння, розширення та використання профільної термінології, навичок діафрагматичного дихання, долання м'язових затискань та психологічних блокувань, мізансценування; розширення лексичної палітри; поліпшення виконання навчальних вправ; засвоєння та дотримання правил виконання тренажів; засвоєння та впевненого застосування основних елементів акторської майстерності, творчої фантазії та уяви; поглиблення в етюдній роботі та дотриманні правила чергування словесних і фізичних дій; застосування методів

роботи над образом; засвоєння та поглиблення досвіду з виправдання місця та часу дії, поз, рухів, випадковостей, імпровізаційної діяльності, взаємодії з партнером; розширення можливості самостійної творчої роботи; засвоєння та поглибленого застосування навичок роботи з письмовим і виголошеним словом - принципів роботи з літературними творами, основ орфоєпії, логіки мови та правил інтонування розділових знаків, розкриття підтексту, роботи з глядацькою аудиторією; поглиблення засвоєння професійних критеріїв до роботи над мовленням, читання з аркуша незнайомих віршованих та невеликих за обсягом прозових художніх творів, засвоєння принципів інтерпретації літературного твору в навчальну вправу; розвиток культури мовлення; застосування та вдосконалення основних елементів сценічного руху; вдосконалення виконання вправ з ритмічності, рівноваги та мовно-рухової координації; поглибленого засвоєння принципів укладання емоційної, рухової та голосової партитур; поглибленого та покращеного користування гримом, навичок з основ самостійного гримування та створення образу за вказаною темою; засвоєння та розширення навичок самостійного та дружнього гримування; дотримання принципів роботи з мікрофоном, добору елементів костюму до певного образу; розширення понятійного спектру з назв основних частин сцени, елементів одягу сцени та театральних професій; розширеної участі в репетиційному процесі протягом року та сценічної діяльності в другому семестрі на 1-му році навчання та протягом 2-го року навчання; поліпшення якості виконання індивідуальної читецької програми; розширення участі у фотосесіях, практикумах і показах, міських, регіональних, обласних масових заходах і конкурсах, заходах позашкільного закладу, тощо; поглиблене осмислення кінцевого творчого продукту/побаченого з використанням набутих знань та вмінь),

- *творча* (інтерації (шлях формування творчої особистості, створення сприятливих умов для розвитку творчого потенціалу дитини, саморозкриття та самоствердження, співнавчання для педагога та вихованця як рівноправних суб'єктів процесу навчання); творчої самореалізації; поліпшення здібності до ігрового способу мислення; розширення можливості застосування імпровізацій і творчої самостійності (проведення тренажів; інтерпретації віршованого матеріалу; укладання мнемофраз із закономірним наголосом; розробка біографії персонажу та його характеристики; створення декількох характерних образів; добір типу гриму та відповідних рис, зачіски, прикрас та елементів костюму; добір літературного та музичного матеріалів); створення етюдів; досвіду сценічної концертної та конкурсної діяльності),

- *соціальна* (толерантного ставлення; комунікації; співпраці; взаємодії та впливу; зайнятості у репетиційному процесі та груповій роботі; поглиблення акторської та виконавської сміливості; розширення прояву творчої ініціативності, активності, самостійності та самоорганізації; дотримання та

поглиблення дбайливого і чуйного ставлення до чужої праці, авторського задуму та авторських текстів; розвитку здібності до самоаналізу; популяризації театрального мистецтва та розмовного жанру; відвідування культурних масових заходів).

**Основний рівень, третій рік навчання
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН**

Розділ, тема	Кількість годин		
	теоретичних	практичних	усього
Вступ	1	2	3
Розділ 1. Акторська майстерність	6	99	105
1.1. Основи майстерності (зміна ставлення до предмета, місця дії, факту, партнера; сценічне спілкування; темпоритм дії; мізансценування; режисерські етюди)	6	24	30
1.2. Робота над драматургічним матеріалом	—	15	15
1.3. Постановча/етюдна робота над композицією/уривком/виставою	—	51	51
1.4. Робота зі збереження діючого репертуару	—	9	9
Розділ 2. Сценічна мова	—	30	30
2.1. Розвиток мовного апарату, дихання, вільного звучання та голосу	—	6	6
2.2. Робота над дикцією	—	6	6
2.3. Основи орфоепії	—	6	6

2.4. Робота над мовою композиції/уривка/вистави	—	12	12
Розділ 3. Основи сценічного руху	5	46	51
3.1. Сценічна майстерність	3	12	15
3.2. Елементи хореографії	2	34	36
Розділ 4. Основи гриму. Робота з костюмом. Робота з реквізитом	—	6	6
Розділ 5. Основи сценографії (техніка сцени)	—	3	3
Розділ 6. Основи профорієнтації	1	2	3
Розділ 5. Театральна діяльність	6	42	48
Підсумок	—	3	3
Разом	19	233	252

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ (3 год.)

Теоретична частина. Мета, завдання і зміст роботи гуртка. Організаційні питання. Правила поведінки. Техніка безпеки. Бесіда «Про акторську етику».

Практична частина. Ігрові вправи-криголами на згуртування та вправи-«енерджайзери». Тестування за питаннями загальної та сценічної культури, знання термінології. Екскурс «Великі театри світу». «Шкала тонів» Рона Хабарда.

Розділ 1. Акторська майстерність (105 год.)

1.1. Основи майстерності (30 год.)

Теоретична частина. Бесіда «Конфлікти: шляхи вирішення». Основні види та системи навчання акторській майстерності. Зміна ставлення до предмета, місця дії, факту, партнера. Бесіда «Багатопланова увага». Природа сценічного спілкування. Бесіда «Метод фізичних дій К.С. Станіславського». Бесіда «Від темпоритму до почуття; від почуття – до темпоритму». Бесіда «Розвиток переконливості актора. Принцип життєвої правди». Метод Е.Декру «Актор-творець», поняття «ідентифікації». Поняття «Психологічного жесту» М.Чехова. Бесіда «Мізансцена – мова режисера та вистави». Індивідуальна мізансцена. Групові мізансцени, масові мізансцени. Бесіда «Театральні амплуа». Нові поняття: «Амплуа», «Апарт».

Практична частина. Тест К.Томаса «Поведінка в конфліктній ситуації» (за потребою). Повторення понять «Публічна самотність», «Затиск», «Віра в пропоновані обставини», «Оцінка», «Штамп», «Темпоритм», «Взаємодія», «Імпровізація», «Ідея», «Кінострічка бачення», «Мізансцена», «Тренаж»,

«Акторські та режисерські етюди», «Кураж». Індивідуальні та групові етюди на зміну ставлення до предмета, місця дії, факту, партнера. Розвиток творчої віри – ставлення до уявного, як до правди; сприйняття відомого як несподіванки. Дієві переживання. Етюди на органічне мовлення – «Вибори партнера», «Звукоізоляційне скло», «Птахолови». Етюди на спілкування з імпровізацією тексту. Вправи та етюди на розвиток акторського втілення елементів характеристики: «Товстий та тонкий», «Від 5 до 90». Етюдна робота: елементи втілення зміни темпоритму дії. Етюдна робота: елементи втілення групових мізансцен у довільних режисерських етюдах. Етюдна робота: створення атмосфери (індивідуальної, парної, групової). Вокальні акторські етюди та імпровізації. Імпровізація у разі непередбачених сценічних обставин (виправдання випадковостей). Тестування на знання профільної термінології. Практикум-фотосесія з відтворення довільних, негативних і позитивних емоцій.

1.2. Робота над драматургічним матеріалом (15 год.)

Практична частина. Нове поняття: «Архітектоніка». Застільний період – читання; обговорення (пропоновані обставини, стосунки з іншими дійовими особами, послідовний розвиток подій та вчинків, логіка поведінки дійових осіб); розподіл ролей; аналіз (визначення пропонованих обставин і головних подій обраного драматургічного твору, надзавдання та наскрізної дії кожного з персонажів, та дійових завдань персонажів); читання по ролях. Розробка біографії персонажу та його характеристики. Внутрішню характерність включно. Запис партитур ролі: емоційна, голосова, рухова.

1.3. Постановочна робота над композицією/уривком/виставою (51 год.)

Практична частина. Акторська етюдна робота за сюжетом і подіями драматургічного твору. Постановочна робота над композицією/уривком /виставою – постановочні, поточні, зведені, «чорнові», прогонні та 2-3 генеральні репетиції; робота у вигородках та «предпоказ» (за потребою). Добір музичного матеріалу та робота над відео-світло-шумовим оформленням (за потребою). Випуск кінцевого творчого продукту.

1.4. Робота зі збереження діючого репертуару (9 год.)

Практична частина. Прогонні технічні репетиції. Лагодження костюмів і реквізиту. Сценічне втілення етюдів, інсценівок, міні вистав. Прокат репертуару в концертній діяльності.

Розділ 2. Сценічна мова (30 год.)

2.1. Розвиток мовного апарату, дихання, вільного звучання та голосу (6 год.)

Практична частина. Самостійне проведення лідерами групи тренажу з артикуляційної гімнастики (тренування м'язів язика, губ, нижньої щелепи),

гігієнічного масажу тренування резонаторів, дихальної гімнастики Олександри Стрельнікової під контролем педагога. Скорочення вдиху та подовження видиху. Вправи «Спати хочеться», «Свічка», «М'яч», «Лісоруб». Вправи на розвиток діапазону голосового апарату: «Муляр», «Поверхи», «Літак», «Стрибок у воду», «Дзвони», «Аквалангіст», «Регістри». Вправи на дихання, комбіноване дихання. Вправи на розвиток сили звуку: «Поверни квіти», «Незвичайний скрип», «Тиша», «Ліс заснув». Вправи на «зібраність» звуку: «Гудок», «Рупор», «Відлуння».

2.2. Робота над дикцією (6 год.)

Практична частина. Самостійне проведення лідерами групи складових тренажу з підготовки до звучання під контролем педагога. Вправи на тренування голосних звуків А – Я, О – Є, У – И, Е – Є. Робота над йотованими голосними. Вправи на тренування звуків Б – П, В – Ф, Д – Т, Дь – Ть, З – С, Ц, Ж – Ш, К – Г, Г – Х, М – Н, Р – Рь, Л – Ль, Ч – Ш. Тренування сонорних приголосних: «Відповідай мені», «Мімоси». Тренування голосних: «Гра з дитиною», «Стрибун». Тренування приголосних: «Підриваю», «Поїзд», «Сопілка». Робота над чіткістю дикції з використанням чистомовок та скоромовок. Контроль самостійного виконання індивідуальних корекційних вправ мовних недоліків (за потребою). Виконання мовно-рухових вправ. Вправи «Словник», «Три кола», «Ліплення слова», «Ліплення фрази», «Глобус», «Спринтер».

2.3. Основи орфоепії (6 год.)

Практична частина. Вправи на правильну вимову: наголошені, ненаголошені та йотовані голосні, різноманітні сполучення приголосних, включно шиплячі та дієслівні закінчення. Вправи «Доб'юся відповіді», «Земля», «Багатоколінне кумкання». Читання з аркуша незнайомих віршованих та прозових художніх творів. Практикум з аудіювання на визначення помилок читцями. Самостійна творча робота з укладання та сценічної презентації логічних фраз із закономірним наголосом для кращого запам'ятовування. Закритий показ самостійних творчих робіт «Читання віршів». Визначення закономірних та вільних наголосів за текстами ролей; логічних пауз. Визначення та апробація інтонаційного малюнку ролі (підтексту). Практикум з визначення орфоепічних норм та інтонаційного малюнка ролі. Тестування з орфоепічних норм.

2.4. Робота над мовою композиції/уривка/вистави (12 год.)

Практична частина. Робота над посилом звуку, органічної мовної дії виконавців. Опрацювання закономірних та вільних наголосів за текстами ролей;

логічних пауз. Практикум з орфоепічних норм та інтонаційного малюнка ролей/творів. Робота над індивідуальними/груповими читецькими конкурсними програмами. Відеозапис конкурсних робіт.

Розділ 3. Основи сценічного руху (51 год.)

3.1. Сценічна майстерність (15 год.)

Теоретична частина. Поняття «психофізичний тренінг», основна його мета. Пластична виразність. Теорія ритмової побудови образу. Поняття «Психологічного жесту» М.Чехова. Бесіда «Емоційне та фізичне відновлення: важливість та способи». «Мова тіла» за Аланом Пізом.

Практична частина. Психологічна підготовка. Вправи на зосередження – «Сонце», «Підкачка», «Острів», «Імпульс». Вправи на розвиток психофізичних якостей: м'язову свободу, увагу, пам'ять, спритність, витривалість, швидкість, реакцію, волю, активність, контроль за рухами, ритмічність. Музично-пластичні етюди «Рослина» та «Я фантазую» з імпровізаційним введенням додаткових персонажів. Імітація ходи тварин. Перенесення руху та манери поведінки тварин на пластику свого тіла без копіювання зовнішнього пластичного малюнка - спробувати через пластику рухів передати внутрішній зміст тварини (характер, думки, настрої). Прикладання сили до уявного предмета, компенсація уявного опору. Емоційна пластика. Створення образу за методом «Поза-жест-рух». Акторські етюди на створення «психологічного жесту» для кожної ролі. Сценічний ляпас (розмах, удар, зупинка, озвучування, сприйняття або реакція на ляпас). Сценічний ляпас у парному виконанні. Особливості сценічного падіння. Тематичні пластичні імпровізації/акторські етюди «На ковзанці», «Балансування важким кеглем», «Балансування легким кеглем», «На канаті», «Цирк» з використанням набутих навичок. Пластичні імпровізації на заданий образ. Вправи на релаксацію.

3.2. Елементи хореографії (36 год.)

Теоретична частина. Правила поведінки на сцені під час виступів: стандартні та екстремальні варіанти. Основні засоби та прийоми створення пластичного образу ролі (темп, ритм, характер рухів, манера поведінки, міміка).

Практична частина. Вправи на розвиток правильної постави (тренування м'язів, які утримують хребет і м'язів черевного преса, вправи «ножиці» та «велосипед»). Комплекс вправ для окремих груп м'язів (вправи для голови, плечей, тулуба, присідання, елементи акробатики). Розвиток гнучкості та рухливості тіла. Нахили вперед – «складка», «літак», «куточок». Ноги в сторони, руки в сторони, нахили до ніг (вправо, вліво, вперед), руки вгору. Вправи на підлозі: сидючи нахилання (дістати носом коліна); розкривання ніг убік і нахилання до них і вперед; шпагат: ліва нога, права нога, поперечний; лежачи на спині, таз притиснутий до підлоги, дві ноги прямі підняти вгору (кут 90 градусів); вправа «змія». Вправи на стільці: нахили, підйоми, прогини. Вправи на рівновагу та координацію. Побудова групи в шеренгу, колону, колону

парами, колону четвірками, коло, діагональ. Утримання пози із заплющеними очима, стояння на півпальцях, стояння на одній нозі, ті самі вправи після обертів. Крокування у різних музичних розмірах і комбінаціях, з різною музичною тривалістю; кроки на півпальцях, у півприсяді та повному присяді. Перешиковування. Марширування з прямої лінії в колони по два, по чотири. З колон у коло. З кола в колони та лінії. Вправи на ритмічність та музичність. Проплескування і притупування в темпі музики, вправи на ритм у різних темпах. Колективні танцювальні вправи: крокування по колу, діагоналі, розходження парами, четвірками, перебудова із колони в шеренгу крокуючи, з шеренги в ланцюг тощо. Вправи для розвитку пластики. Імпровізовані рухи під музику контрастного характеру. Рухові імпровізації з притупуванням/проплескуванням/відтворенням ритму. Пластичні етюди «Бурулька», «Снігова баба», ін. Вивчення основних музичних і танцювальних жанрів (марш, менует, полька, хоровод, на вимогу сценічного образу тощо).

Розділ 4. Основи гриму. Робота з костюмом. Робота з реквізитом (6 год.)

Практична частина. Укладання індивідуального грим-альбому. Зовнішня характерність. Самостійне створення образу за роллю – добір типу гриму та відповідних рис, зачіски, прикрас/елементів костюму. Робота з реквізитом. Тестування на знання основних правил користування гримом. Самостійне та дружнє гримування (за потребою).

Розділ 5. Основи сценографії (3 год.)

Практична частина. Повторення понять «Сценографія», «Характеристика сцени», «Планшет сцени», «Дзеркало сцени», «Авансцена», «Червона лінія», «Ар'єрсцена», «Оркестрова яма», «Обертове коло», «Карман», «Одяг сцени», «Кабінет», «Штанкет». Робота з мікрофоном. Робота у вигородах. Робота у декораціях. Тестування на знання термінології будови сцени та сценічного одягу.

Розділ 6. Основи профорієнтації (3 год.)

Теоретична частина. Каталог професій: кіноактор, кінодраматург, мистецтвознавець. Бесіда «Народне театральне мистецтво та професійне театральне мистецтво: відмінності та спільне».

Практична частина. Відеоогляд репетиційного процесу в роботі акторів над роллю. Перегляд презентації «Театральні професії». Перегляд презентації «Основні особливості та вимоги до роботи читців і виконавців естрадних номерів.», «Професійні вимоги до ведучого». Огляд профільних закладів вищої освіти України.

Розділ 7. Театральна діяльність (48 год.)

Теоретична частина. Обговорення, аналіз і самоаналіз кінцевого

творчого продукту.

Практична частина. Репетиційний процес – постановочні, зведені, прогонні та 2-3 генеральні репетиції індивідуальної/групової читецької/конкурсної програми. Створення костюму та гриму відповідно до образу. Лагодження костюмів та реквізиту. Виконання індивідуальної/групової читецької/конкурсної програми. Сценічна та конкурсно-фестивальна діяльність з окремими читецькими виступами/програмами. Показові навчальні виступи для груп початкового рівня. Участь у заходах позашкільного закладу, міських, обласних, Всеукраїнських масових заходах. Конкурсно-фестивальна діяльність на обласному, Всеукраїнському та Міжнародному рівнях. Відеозапис конкурсних номерів. Зустрічі з митцями, бесіди, екскурсії.

Підсумок (3 год.)

Підбиття підсумків навчання групи основного рівня. Відкритий показ/тематична програма/практикум.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати і розуміти:

- правила поведіння під час занять та виконання вправ;
- значення профільної термінології;
- вимоги до сценічної культури, артикуляційного, дикційного та орфоепічного нормування, логіки мови, темпоритму дії;
- значення та техніку мовного, дихального та пластичного тренажів, взаємодії з партнером;
- природу органічного існування, психологічних блокувань і м'язових затискань, емоційної пластики;

- принципи дихання «на опорі», підпорядкування роботи м'язів своїй волі, створення виразності образу, добору літературного матеріалу індивідуальної / групової читецької конкурсної програми, роботи з віршованими, прозовими та драматургічними творами;
- способи поглиблення та вдосконалення знань і навичок з основ акторської майстерності, уваги, зорового сприйняття, мімічної виразності, розкріпачення, ритмічної та пластичної виразності;
- способи урізноманітнення етюдної роботи (зміна ставлення до предмета, місця дії, факту, партнера, розвиток творчої дії, органічне мовлення та імпровізація тексту, втілення групових мізансцен, створення атмосфери, виправдання випадковостей, за сюжетом і подіями драматургічного твору, створення психологічного жесту);
- техніку сценічного падіння та ляпаса;
- особливості основних видів та систем навчання акторській майстерності;
- алгоритм методів роботи над образом/роллю;
- природу відмінностей народного та професійного театрального мистецтва;
- особливості та вимоги до роботи читців і виконавців естрадних номерів, професійні вимоги до ведучого;
- смислове навантаження підтексту;
- правила ТБ під час занять, масових заходів, пересування вулицями міста та ін.

Вихованці мають уміти та застосовувати:

- знання з техніки безпеки під час виконання вправ, профільної термінології та сценічної культури, способів урізноманітнення етюдної роботи, способів емоційно-фізичного відновлення;
- навички долання психологічних блокувань і м'язових затискань, підпорядкування волі роботі м'язів, діафрагматичного дихання, відтворення пам'яті фізичних дій та рухової пам'яті, дій в пропонованих обставинах;
- комплекси вправ мовного, дихального та пластичного тренажів;
- комплекси навчальних вправ на розвиток фантазії, уяви, асоціативного мислення, ритмічності, пластики рук, реакції, рівноваги, мовно-рухової координації, вироблення правильної постави;
- поглиблені знання та навички з акторської майстерності, методів роботи над образом/роллю, читецькими конкурсними програмами;
- принципи чергування словесних та фізичних дій, роботи та взаємодії з партнером, створення виразності образу;
- вдосконалені знання складових етюду, мізансценування, артикуляційного, дикційного та орфоепічного нормування, логіки мови, темпоритму дії,
- поглиблені/відшліфовані навички з уваги, зорового сприйняття,

мімічної виразності, розкріпачення, ритмічної та пластичної виразності; роботи над акторським/режисерським етюдом/твором, одноголосного та одночасного колективного виконання навчальних вправ, імпровізаційно-ансамблевої творчості, виправдання випадковостей, поєднання рухів тіла з одночасним читанням віршованих текстів/співом, використання скоромовок у мовному тренажі, вправах на підтекст та етюдах;

- вдосконалені навички читання з аркуша незнайомих віршованих та прозових художніх творів різного характеру, роботи над дикцією на практиці (тренувати вимову), добору літературного матеріалу до індивідуальної / групової читецької конкурсної програми, роботи з віршованими, прозовими та драматургічними творами; з переробки, освоєння та присвоєння тексту; укладання інтонаційного малюнка ролі, аналітично-критичного сприйняття сценічного мовлення партнерів; запису емоційної, голосової та рухової партитур ролі, самостійного гримування та створення образу за роллю; навички роботи з мікрофоном;

- знання про вимоги до читців і виконавців естрадних номерів, професійні вимоги до ведучого, знання з особливості гриму та костюму для різних видів сценічної діяльності, назв основних частин сцени та елементів одягу сцени;

- знання про метод фізичних дій К.С.Станіславського, метод Е.Декру «Актор-творець» та «Психологічний жест» М.Чехова для створення образу;

- поєднання отриманих навичок, набутих знань і вмінь у зведених, постановочних та генеральній репетиціях, в процесі сценічної діяльності перед глядачем/зі сцени у рамках індивідуальної читецької програми, а також для самоаналізу та обговорення кінцевого творчого продукту;

- знання з ТБ під час занять, масових заходів, пересування вулицями міста і т.ін.

У вихованців мають бути сформовані компетенції:

- *пізнавальна* (засвоєння правил ТБ, фахової термінології, принципів проведення тренажів для мовного апарату, дихання, вільного звучання та голосу, роботи над дикцією, управління м'язами; інтерпретації літературного твору в навчальну вправу; порядку поглиблення та урізноманітнення змісту етюдної роботи та мізансценування; ознайомлення з основними видами та системами навчання акторській майстерності, відмінностями народного та професійного театрального мистецтва, особливостями та вимогами до роботи читців і виконавців естрадних номерів, професійними вимогами до ведучого; засвоєння, поглиблення та розширення знань з алгоритму роботи над драматургічним матеріалом, роботою над партитурами ролі (емоційною, голосовою та руховою), елементарних характеристик і вимог театральних професій),

- *практична* (дотримання правил ТБ; ітерації (повторення процесу з метою отримання результату); перцепції (сприйняття та розуміння); впевненого застосування профільної термінології, навичок діафрагмального дихання,

долання м'язових затискань та психологічних блокувань, мізансценування, органічного сприйняття відомого як несподіванки, принципу дієвих переживань, читання з аркуша незнайомих віршованих та прозових художніх творів; застосування та вдосконалення психофізичних якостей (м'язової свободи, уваги, пам'яті, спритності, витривалості, швидкості, реакції, волі, активності, контролю за рухами, ритмічності); поглибленого вдосконалення виконання навчальних вправ і тренажів, алгоритму переробки-освоєння-присвоєння тексту та його аналізу; поглиблення та впевненого застосування основних елементів акторської та виконавської майстерності, творчої фантазії та уяви, аналітично-критичного сприйняття сценічного мовлення партнерів, професійних критеріїв до роботи над мовленням; урізноманітнення та поглиблення в етюдній роботі, методах роботи над образом, дотримання правил чергування словесних і фізичних дій; розширення можливості самостійної творчої роботи; засвоєння та поглибленого застосування навичок роботи з письмовим і виголошеним словом (принципів роботи з літературними творами, основ орфоєпії, логіки мови та правил інтонування розділових знаків, розкриття підтексту, роботи з глядацькою аудиторією), роботи над драматургічним матеріалом (читання, обговорення, аналіз, читання по ролях, розробка біографії персонажу та його характеристика, запис партитури ролі), у процесі постановочної роботи над композицією/уривком/виставою тощо; вдосконалення виконання вправ з ритмічності, рівноваги та мовно-рухової координації, оволодіння елементами сценічної дії (падіння, ляпас); поглибленого засвоєння та дотримання навичок органічної мовної дії, принципів укладання емоційної, рухової та голосової партитур, створення образу за роллю; дотримання навичок самостійного та дружнього гримування, принципів роботи з мікрофоном, використання понятійного спектру з назв основних частин сцени та елементів одягу сцени; вдосконалення навичок імпровізаційно-ансамблевої творчості, якості виконання індивідуальної читецької та конкурсної програм; розширення участі в репетиційному процесі та сценічній діяльності; у фотосесіях, практикумах і показах; міських, регіональних, обласних, Всеукраїнських масових заходах, позашкільного закладу тощо; у конкурсно-фестивальній діяльності обласного, Всеукраїнського та Міжнародного рівнів; поглиблене осмислення кінцевого творчого продукту/побаченого з використанням набутих знань та вмінь, отриманих знань щодо театральних професій у рамках професійного самовизначення),

- *творча* (інтерації (шлях формування творчої особистості, створення сприятливих умов для розвитку творчого потенціалу дитини, саморозкриття та самоствердження, співнавчання для педагога та вихованця як рівноправних суб'єктів процесу навчання); творчої самореалізації; вдосконалення здібності до ігрового способу мислення; розширення можливості застосування імпровізацій і творчої самостійності (проведення тренажів, укладання мнемофраз із закономірним наголосом; створення етюдів, добір літературного та музичного

матеріалів, розробка біографії персонажу та його характеристики; інтерпретація/обробка літературного матеріалу та створення образу; добір типу гриму та відповідних рис, зачіски, прикрас та елементів костюму в рамках створення образу за роллю; досвіду сценічної концертної та конкурсної діяльності),

- *соціальна* (толерантного ставлення; комунікації; співпраці; взаємодії та впливу; професійного самовизначення; зайнятості у репетиційному процесі та груповій роботі; застосування та поглиблення виконавської сміливості; дотримання та прояву творчої ініціативності, активності, самостійності, самоорганізації та організаторських здібностей; дотримання та поглиблення дбайливого і чуйного ставлення до чужої праці, авторського задуму та авторських текстів; розвитку та застосування здібності до самоаналізу; популяризації театрального мистецтва та розмовного жанру; відвідування культурних масових заходів).

Розділ, тема	Кількість годин		
	теоретичних	практичних	усього
Вступ	1	2	3
Розділ 1. Акторська майстерність	6	105	111
1.1. Основи майстерності (темпоритм дії; мізансценування; режисерські етюди; робота над роллю та виставою; наскрізна дія та надзавдання)	6	25	31
1.2. Робота над драматургічним матеріалом	—	15	15
1.3. Постановча/етюдна робота над композицією/уривком/виставою	—	56	56
1.4. Робота зі збереження діючого репертуару	—	9	9
Розділ 2. Сценічна мова	—	30	30
2.1. Розвиток мовного апарату, дихання, вільного звучання та голосу	—	6	6
2.2. Робота над дикцією	—	6	6
2.3. Основи орфоепії	—	6	6
2.4. Робота над мовою композиції/уривка/вистави	—	12	12
Розділ 3. Основи сценічного руху	5	46	51
3.1. Сценічна майстерність	3	12	15
3.2. Елементи хореографії	2	34	36
Розділ 4. Основи гриму; робота з костюмом і реквізитом	—	6	6
Розділ 5. Основи профорієнтації	1	2	3
Розділ 6. Театральна діяльність	6	39	45
Підсумок	—	3	3
Разом	19	233	252

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ (3 год.)

Теоретична частина. Мета, завдання і зміст роботи гуртка. Організаційні питання. Правила поведінки. Техніка безпеки.

Практична частина. Вправи-«енерджайзери». Визначення спрямувань у роботі за індивідуальними читецькими програмами. Тестування за питаннями загальної та сценічної культури, знання термінології. Екскурс «Театри давньої Греції».

Розділ 1. Акторська майстерність (111 год.)

1.1. Основи майстерності (31 год.)

Теоретична частина. Повторення термінології. Принцип життєвої правди. Бесіда «Музика в театрі і кіно». Бесіда «Професійна етика». Бесіда «Увага як засіб добування творчого матеріалу». Основні види та системи навчання акторській майстерності.

Практична частина. Групові та індивідуальні мізансцени в довільних режисерських етюдах. Етюдна робота: створення атмосфери (індивідуальної, парної, групової). Вокальні акторські етюди та імпровізації. Імпровізація у разі непередбачених сценічних обставин (виправдання випадковостей). Дієві переживання. Акторські та режисерські етюди на виправдання заданих словосполучень, прислів'їв чи приказок; на спілкування з імпровізацією тексту та зміною настрою; на гармонійне поєднання фізичної та мовної дії; з використанням елементів сценічної дії (падіння, уклін, поцілунок, перенесення, ляпас та ін.) та співу. Акторські етюди на створення «психологічного жесту» для кожної ролі. Етюдна робота на створення індивідуального емоційного жесту. Взаємодія з партнером. Практикум-фотосесія з відтворення довільних, негативних і позитивних емоцій.

1.2. Робота над драматургічним матеріалом (15 год.)

Практична частина. Застільний період – читання; обговорення (задум автора, тема, ідея, пропоновані обставини, стосунки з іншими дійовими особами, послідовний розвиток подій та вчинків, логіка поведінки дійових осіб); розподіл ролей; аналіз (визначення пропонованих обставин і головних подій обраного драматургічного твору, надзавдання та наскрізної дії кожного з персонажів, та дійових завдань персонажів); читання по ролях. Фантазування про роль. Визначення ставлень дійової особи. Розробка біографії персонажу та його характеристики, внутрішню характерність включно. Хід думок дійової особи, уявні дії персонажу. Етюди на проміжні моменти та на минуле. Протокол зовнішнього життя ролі. Аналіз дією. Побудова мізансцени. Розробка темпоритму та атмосфери вистави. Запис партитур ролі: емоційна, голосова, рухова.

1.3. Постановочна/етюдна робота над композицією/уривком/виставою (56 год.)

Практична частина. Акторська етюдна робота за сюжетом і подіями драматургічного твору. Постановочна робота над композицією/уривком/виставою – робота у вигородках (постановочні), поточні, зведені, «чорнові», прогонні, 2-3 генеральні репетиції та «предпоказ» (за потребою). Добір музичного матеріалу та робота над відео-світло-шумовим оформленням. Випуск кінцевого творчого продукту. Прем'єра. Подальше «життя» вистави.

1.4. Робота зі збереження діючого репертуару (9 год.)

Практична частина. Прогонні технічні репетиції. Лагодження костюмів і реквізиту. Сценічне втілення інсценівок, композицій, уривків, міні вистав. Прокат репертуару в концертній діяльності.

Розділ 2. Сценічна мова (30 год.)

2.1. Розвиток мовного апарату, дихання, вільного звучання та голосу (6 год.)

Практична частина. Самостійне проведення лідерами групи мовного тренажу - артикуляційної гімнастики, вправ для резонаторів, гігієнічного масажу, дихальної гімнастики Олександри Стрельнікової (під контролем педагога). Вправи на розвиток діапазону та рухомості голосу, розвиток сили звуку.

2.2. Робота над дикцією (6 год.)

Практична частина. Тренаж з підготовки до звучання. Дикційний тренаж. Робота над чіткістю дикції з використанням чистомовок та скоромовок. Контроль самостійного виконання індивідуальних корекційних вправ мовних недоліків (за потребою). Виконання мовно-рухових вправ. Вправи «Словник», «Три кола», «Ліплення слова», «Ліплення фрази», «Глобус», «Спринтер».

2.3. Основи орфоєпії (6 год.)

Практична частина. Читання з аркуша незнайомих віршованих та прозових художніх творів, невеликих за обсягом незнайомих публіцистичних творів. Визначення закономірних та вільних наголосів за текстами ролей; логічних пауз. Визначення та апробація інтонаційного малюнку ролі (підтексту). Практикум з визначення орфоєпічних норм та інтонаційного малюнка ролі. Тестування з орфоєпічних норм.

2.4. Робота над мовою композиції/уривка/вистави (12 год.)

Практична частина. Підтекст та надзавдання читця. Логічна перспектива складного тексту. Озвучення тексту, пошуки палітри емоцій, визначення шляхів і способів творчого виконання. Опрацювання закономірних та вільних наголосів за текстами ролей; логічних пауз. Практикум з орфоєпічних норм та інтонаційного малюнка ролей/творів. Опосередкований самостійний контроль за орфоєпічними нормами читців. Робота над посилом звуку, органічної мовної дії виконавців. Робота над індивідуальними/груповими читецькими конкурсними програмами. Відеозапис конкурсних робіт.

Розділ 3. Основи сценічного руху (51 год.)

3.1. Сценічна майстерність (15 год.)

Теоретична частина. Психофізичні якості актора.

Практична частина. Психологічна підготовка. Вправи на зосередження – «Підкачка», «Острів», «Повітряна куля», «Імпульс». Самостійне проведення лідерами групи тренажу на розвиток і вдосконалення психофізичних якостей під контролем педагога. Вправи на розвиток мовно-рухової та вокально-рухової координації. Пластичні імпрровізації на заданий образ. Опрацювання необхідних за сюжетом і ролями елементів сценічної дії – падіння, уклін, поцілунок, перенесення, ляпас та ін. (за потребою). Вправи на релаксацію.

3.2. Елементи хореографії (36 год.)

Теоретична частина. Правила поведінки на сцені під час виступів: стандартні та екстремальні варіанти. Основні засоби й прийоми створення пластичного образу ролі (темп, ритм, характер рухів, манерність, міміка, внутрішня свобода).

Практична частина. Самостійне проведення лідерами групи вправ на розвиток правильної постави, комплексу вправ для окремих груп м'язів, вправ на розвиток гнучкості та рухливості тіла, рівновагу та координацію, під контролем педагога. Вправи для вдосконалення розвитку пластики. Імпрровізовані рухи під музику контрастного характеру. Рухові імпрровізації чи/та пластичні етюди за умов будь-якого зі способів відтворення ритму. Вивчення музичних і танцювальних жанрів (вальс, чарльстон, диско, на вимогу сценічного образу тощо).

Розділ 4. Основи гриму; робота з костюмом і реквізитом (6 год.)

Практична частина. Укладання індивідуального грим-альбому. Самостійне створення образу за роллю - анатомічні та фізіологічні особливості як зовнішня характерність персонажу, добір зачіски, прикрас/елементів костюму. Застосування реквізиту та елементів костюму - віяла, тростини, шпаги, парасольки, капелюха, циліндра та ін. під час ходи/привітання/поклону (за потребою). Самостійне та дружнє гримування (за потребою).

Розділ 5. Основи профорієнтації (3 год.)

Теоретична частина. Каталог професій: театральний критик, арт-директор, режисер. Бесіда з профорієнтаційних питань.

Практична частина. Перегляд презентації «Театральні професії». Огляд профільних закладів вищої освіти України.

Розділ 6. Театральна діяльність (45 год.)

Теоретична частина. Обговорення, аналіз і самоаналіз кінцевого творчого продукту.

Практична частина. Репетиційний процес – постановочні, зведені, прогонні та 2-3 генеральні репетиції індивідуальної/групової читецької/конкурсної програми. Створення костюму та гриму відповідно до

образу. Лагодження костюмів та реквізиту. Виконання індивідуальної/групової читецької/конкурсної програми. Сценічна та конкурсно-фестивальна діяльність з окремими читецькими виступами/програмами. Показові навчальні виступи для груп початкового та основного рівнів. Участь у заходах позашкільного закладу, міських, обласних, Всеукраїнських та Міжнародних масових заходах. Конкурсно-фестивальна діяльність на обласному, Всеукраїнському та Міжнародному рівнях. Відеозапис конкурсних номерів. Зустрічі з митцями, бесіди, екскурсії.

Підсумок (3 год.)

Підбиття підсумків навчання групи вищого рівня. Відкритий показ/тематична програма/творчий вечір і т.п.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати і розуміти:

- правила поведіння під час занять та виконання вправ;
- значення профільної термінології;
- вимоги до сценічної культури, артикуляційного, дикційного та орфоепічного нормування, логіки мови, темпоритму дії, вимоги до професії та виконання творів;
- значення та техніку мовного, дихального та пластичного тренажів, взаємодії з партнером;
- природу органічного існування, психологічних блокувань і м'язових затискань, емоційної пластики;
- принципи дихання «на опорі», підпорядкування роботи м'язів своїй волі, створення виразності образу, добору літературного матеріалу індивідуальної / групової читецької конкурсної програми, роботи з віршованими, прозовими та драматургічними творами;
- особливості та процес опанування акторською майстерністю, психофізичними якостями актора;
- правила та особливості обговорення, аналізу та самоаналізу кінцевого творчого продукту, емоційного та фізичного відновлення;
- принципи урізноманітнення етюдної роботи (зміна ставлення до предмета, місця дії, факту, партнера, розвиток творчої дії, органічне мовлення та імпровізація тексту, втілення групових мізансцен, створення атмосфери, виправдання випадковостей, за сюжетом і подіями драматургічного твору, створення психологічного жесту);
- техніку сценічного падіння, уклону, поцілунку, перенесення, ляпаса та ін.;
- алгоритм роботи над образом/роллю;
- усвідомлювати природу відмінностей народного та професійного театального мистецтва;
- правила ТБ під час занять, масових заходів, пересування вулицями міста та ін.

Вихованці мають уміти та застосовувати:

- знання з техніки безпеки під час виконання вправ, профільної термінології та сценічної культури, способів урізноманітнення етюдної роботи, способів емоційно-фізичного відновлення;
- навички долання психологічних блокувань і м'язових затискань, підпорядкування волі роботі м'язів, діафрагматичного дихання, відтворення пам'яті фізичних дій та рухової пам'яті, дій в пропонованих обставинах, дієвих переживань, навичок роботи над драматургічним матеріалом (читання, обговорення, аналіз, читання по ролях) та участі у постановочному процесі;
- знання комплексів вправ мовного, дихального та пластичного тренажів;
- навчальних вправ на розвиток фантазії, уяви, асоціативного мислення, ритмічності, пластики рук, реакції, рівноваги, мовно-рухової координації, вироблення правильної постави;
- вдосконалені знання складових етюд, мізансценування, артикуляційного, дикційного та орфоепічного нормування, логіки мови, темпоритму дії, методів роботи над образом;
- принципи чергування словесних та фізичних дій, роботи та взаємодії з партнером, створення атмосфери та виразності образу;
- поглиблені навички з уваги, зорового сприйняття, мімічної виразності, розкріпачення, ритмічної та пластичної виразності; роботи над акторським/режисерським етюдом/твором, одноголосного та одночасного колективного виконання навчальних вправ, імпровізаційно-ансамблевої творчості, виправдання випадковостей, мовно-рухової та вокально-рухової координації;
- вдосконалені навички з акторської майстерності, методів роботи над образом/роллю, читецькими конкурсними програмами, читання з аркуша незнайомих віршованих та прозових художніх творів і невеликих за обсягом незнайомих публіцистичних творів, роботи над дикцією на практиці (тренувати вимову), добору літературного матеріалу до індивідуальної / групової читецької конкурсної програми, роботи з віршованими, прозовими та драматургічними творами; з переробки, освоєння та присвоєння тексту; фантазування про роль, визначення ставлень дійової особи, розробки біографії персонажу, хід думок та уявні дії персонажу; укладання інтонаційного малюнка ролі, аналітично-критичного сприйняття сценічного мовлення партнерів; запису емоційної, голосової та рухової партитур ролі, самостійного гримування та створення образу за роллю; навички роботи з мікрофоном;
- знання про вимоги до читців і виконавців естрадних номерів, професійні вимоги до ведучого, знання з особливості гриму та костюму для різних видів сценічної діяльності, назв основних частин сцени та елементів одягу сцени;
- поєднання отриманих навичок, набутих знань і вмій у зведених, постановочних та генеральній репетиціях, в процесі сценічної діяльності перед глядачем/зі сцени у рамках індивідуальної читецької конкурсної програми, а

також для самоаналізу та обговорення кінцевого творчого продукту;

- знання з ТБ під час занять, масових заходів, пересування вулицями міста і т.ін.

У вихованців мають бути сформовані компетенції:

- *пізнавальна* (засвоєння правил ТБ, фахової термінології, природи відмінностей народного та професійного мистецтва, основних видів і систем навчання акторській майстерності; принципів емоційного та фізичного відновлення, урізноманітнення змісту етюдної роботи; проведення тренажів для мовного апарату, дихання, вільного звучання та голосу, роботи над дикцією, управління м'язами; засвоєння, поглиблення та розширення знань з алгоритму роботи над елементами сценічної дії, драматургічним матеріалом, образом і роллю, опануванням психофізичних якостей актора, створення виразності образу; вимог до театральних професій),

- *практична* (дотримання правил ТБ; ітерації (повторення процесу з метою отримання результату); перцепції (сприйняття та розуміння); вільного та самостійного застосування профільної термінології, понятійного спектру з назв основних частин сцени та елементів одягу сцени; навичок діафрагмального дихання, долання м'язових затискань та психологічних блокувань, виконання комплексів навчальних вправ і тренажів, мізансценування, тренування вимови, етюдної роботи, принципу дієвих переживань, читання з аркуша незнайомих віршованих та прозових художніх творів будь-якого з жанрів літератури, алгоритму переробки-освоєння-присвоєння тексту та його аналізу, роботи з віршованими, прозовими та драматургічними творами, аналітично-критичного сприйняття сценічного мовлення партнерів, професійних критеріїв до роботи над мовленням, постановочному процесі композиції/уривка/вистави тощо; вільного застосування та вдосконалення психофізичних якостей (м'язової свободи, уваги, пам'яті, спритності, витривалості, швидкості, реакції, волі, активності, контролю за рухами, ритмічності), навичок роботи з письмовим і виголошеним словом, роботи над драматургічним матеріалом, тощо; застосування основних елементів акторської та виконавської майстерності, творчої фантазії та уяви; урізноманітнення та поглиблення в етюдній роботі, методах роботи над образом, дотримання правил чергування словесних і фізичних дій; знань і навичок добору музичного матеріалу, принципів створення атмосфери, процес фантазування про роль, визначення ставлень дійової особи, розробки біографії персонажу, хід думок та уявних дій персонажу; укладання інтонаційного малюнка ролі, запису емоційної, голосової та рухової партитур ролі, самостійного гримування та створення образу за роллю, способів емоційно-фізичного відновлення, вимог до читців і виконавців естрадних номерів, професійні вимоги до ведучого, знання з особливості гриму та костюму для різних видів сценічної діяльності, правил роботи з мікрофоном, розширення можливості самостійної творчої роботи; вдосконалення навичок

імпровізаційно-ансамблевої творчості, якості виконання індивідуальної читецької та конкурсної програм; розширення участі в репетиційному процесі та сценічній діяльності; у фотосесіях, практикумах і показах; міських, регіональних, обласних, Всеукраїнських масових заходах, позашкільного закладу тощо; у конкурсно-фестивальній діяльності обласного, Всеукраїнського та Міжнародного рівнів; поглиблене осмислення кінцевого творчого продукту/побаченого з використанням набутих знань та вмій, отриманих знань щодо театральних професій у рамках професійного самовизначення),

- *творча* (інтерації (шлях формування творчої особистості, створення сприятливих умов для розвитку творчого потенціалу дитини, саморозкриття та самоствердження, співнавчання для педагога та вихованця як рівноправних суб'єктів процесу навчання); творчої самореалізації; вдосконалення здібності до ігрового способу мислення; розширення можливості застосування імпровізацій і творчої самостійності (проведення тренажів, обрання та опанування творів читецької програми, опосередкований контроль орфоепічних норм у інших вихованців, створення етюдів, добір літературного та музичного матеріалів; фантазування про роль, розробка біографії персонажу, хід думок та уявні дії персонажу; інтерпретація/обробка літературного матеріалу та створення образу; добір типу гриму та відповідних рис, зачіски, прикрас та елементів костюму в рамках створення образу за роллю; досвіду сценічної концертної та конкурсної діяльності),

- *соціальна* (толерантного ставлення; комунікації; співпраці; взаємодії та впливу; професійного самовизначення; зайнятості у репетиційному процесі та груповій роботі; застосування та поглиблення виконавської сміливості; дотримання та прояву творчої ініціативності, активності, самостійності, самоорганізації та організаторських здібностей; дотримання та поглиблення дбайливого і чуйного ставлення до чужої праці, авторського задуму та авторських текстів; розвитку та застосування здібності до самоаналізу; популяризації театального мистецтва та розмовного жанру; відвідування культурних масових заходів).

ОРИЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ОБЛАДНАННЯ

Назва	Кількість
Друковані матеріали	
Картини	
- Репродукції картин	За необхідністю
Таблиці та плакати	
- Правила техніки безпеки для гуртка	1 шт.
- Таблиця дикційного тренажу	1 шт.
- Анатомічна таблиця мовного апарату людини	1 шт.
Картки для індивідуальної роботи	
- Зразки нанесення гриму	За необхідністю
- Зразки скоромовок	За необхідністю
Друковані видання	
- Методична література	За необхідністю
- Збірки дитячих віршів, казок, оповідань	За необхідністю
- Добірка публіцистичних творів	За необхідністю
- Профільна література (нариси, спогади, біографії та ін.)	За необхідністю
Обладнання спеціалізоване	
- Верстати сценічні	За необхідністю
- Лава спортивна	2 шт.
- Дзеркало	2 шт.
- Гримувальний стіл	За необхідністю
Прилади/пристосування	

- Посуд для води	2 шт.
- Фен	За необхідністю
Інвентар сценічний	
- Декорації м'які	За необхідністю
- Декорації об'ємні	За необхідністю
- Одяг сцени	За необхідністю
- Драпірування сценічні	За необхідністю
- Огороджувальні стовпчики (стійки)	За необхідністю
- Портативні ширми	3-4 шт.
- Килимове покриття	За необхідністю
- Каремати	10-15 шт
- Мати	2-5 шт
АРТ-приладдя	
- Сценічна бутафорія та реквізит	За необхідністю
- Взуття сценічне	За необхідністю
- Національний жіночий костюм	За необхідністю
- Національний чоловічий костюм	За необхідністю
- Історичний костюм	За необхідністю
- Казковий костюм	За необхідністю
- Постижерні вироби (перуки, шиньйони, коси, буклі, локони, бороди, вуса, вії)	За необхідністю
- Біжутерія	За необхідністю
- Головні убори	За необхідністю
Електронні засоби	
- Телевізор	За необхідністю
- Магнітофон	За необхідністю
- Мультимедійний програвач	За необхідністю
- Комп'ютер	1 шт.
- Фотоапарат	1 шт.
- Пульт керування аудіо-технікою	За необхідністю
- Підсилювач звуку/колонка	1 шт.
Інструменти	
- Щіточка для клею	15-20 шт.
- Пензлі кольорові	5 уп.
- Голка звичайна	1 набір
- Ножиці швейні та побутові	5-8 шт.
Матеріали	
- Театральний грим	10 шт.
- Театральна косметика (блиск, кольоровий лак, ін.)	За необхідністю
- Ганчірки, вологі та паперові серветки	За необхідністю
- Набір ниток N 80 – 100	3-5 шт.
	За необхідністю

<ul style="list-style-type: none"> - Нитки шерстяні/ бавовняні/ синтетичні - Клей ПВА - Картон - Ватман - Фарби - Фурнітура різна - Фломастери - Тканина - Свічка парафінова - Маркери - Папір А1 - Папір для запису - Скотч 	<p>1 л</p> <p>За необхідністю</p> <p>За необхідністю</p> <p>За необхідністю</p> <p>За необхідністю</p> <p>3-5 уп.</p> <p>За необхідністю</p> <p>За необхідністю</p> <p>3 шт.</p> <p>За необхідністю</p> <p>1 уп.</p> <p>За необхідністю</p>
Ігровий реквізит	
<ul style="list-style-type: none"> - М'яч - Кеглі - Скакалка - Халахуп пластиковий - Лялька - Парасолька - Кошик 	<p>2 шт.</p> <p>2 набори</p> <p>8 шт.</p> <p>8 шт.</p> <p>За необхідністю</p> <p>За необхідністю</p> <p>За необхідністю</p>
Контрольно-вимірювальні засоби	
<ul style="list-style-type: none"> - Стрічка сантиметрова - Лінійка дерев'яна 1000 мм 	<p>1-2 шт.</p> <p>1-5 шт.</p>
Обладнання загального призначення	
<ul style="list-style-type: none"> - Стенд демонстраційний - Стіл журнальний - Стільці - Лава - Куби - Екран для проєкцій - Фліп-чарт (аудиторна дошка для фломастерів) - Шафа-стелаж - Вішалка одnobічна 	<p>За необхідністю</p> <p>2 шт.</p> <p>20 шт.</p> <p>1 шт.</p> <p>За необхідністю</p> <p>За необхідністю</p> <p>1 шт.</p> <p>1 шт.</p> <p>1 шт.</p>

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Абрамян В. Театральна педагогіка / В. Абрамян. Київ: Лібра, 1996. 109 с.
2. Бобошко Ю. М. Український театр. Київ: Знання, 1971. 45 с.
3. Богуцький З.Г. Театральна майстерність. /Позакласний час. 2006. №№ 17-18. С. 86-90
4. Брюховецька Л. Богдан Ступка: королі, гетьмани, генерали... / Лариса Брюховецька. *Кіно-Театр*. 2005. № 5.
5. Веселовська Г. Останній прем'єр театру Миколи Садовського. Вісник Львів. Ун-ту. Серія: Мист-во, 2007. Вип. 7. С. 12–20.
6. Веселовська Г. Пошуки київських театрів 1918–1919 рр. *Український театр*. 1999. № 1–2. С. 19–21.
7. Гужва В.К. Уроки режиссури: Учебное пособие для высших учебных заведений. Изд. 2-е, переработ. и дополн. Харьков: Мачулін, 2012. 316 с.: ил., табл.
8. Гужва В.К. Основи акторської майстерності: Навчально-методичний посібник. Харків: Мачулін, 2013. 108 с.
9. Гужва В.К. Основи художньої мови: Навчальний посібник. Харків: Мачулін, 2013. 124 с.

10. Елькіс Г. Про пластичний тренаж актора / Г. Елькіс. Київ: Просвіта, 1986. 97 с.
11. Закувала зозуленька: антол. укр. нар. творчості (прислів'я, приказки, скоромовки). Київ: Просвіта, 1989. 38 с.
12. Захаревич М. Франківська шевченкіана (постановки за творами поета і образ Т. Шевченка у виставах). Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого. 2014. Вип. 14. С. 52–59.
13. Козак Б. М. Театральні відлуння. Львів: Ліга-Прес, 2010. 452 с.
14. Копець З. Театральне мистецтво в школі. Київ: Рад. шк., 1975. 102 с.
15. Лозова В.І., Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання: Навчальний посібник. Видання 2-е, виправлене і доповнене. Харків: ОВС, 2002. 400 с.
16. Луговий В.І. Педагогічна освіта в Україні: структура, функціонування, тенденції розвитку. Київ: МАУП, 1994. 196 с.
17. Мар'яненко І. О. Минуле українського театру: зустрічі, творча праця. Київ: Мистецтво, 1953. 182 с.
18. Мар'яненко І. О. Сцена, актори, ролі. Київ: Мистецтво, 1964. 291 с.
19. Олійник Г.А. Виразне читання в початкових класах. Київ: Просвіта, 1979. 85 с.
20. Остання жертва. «Перша українська радянська актриса» Наталя Ужвій – сценарій прихованої долі / Олег Вергеліс. *Дзеркало тижня. Україна*. 2008. 5 вересня.
21. Пилипчук Р. Марко Кропивницький і питання про початок українського професіонального театру / Ростислав Пилипчук // Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого. 2014. Вип. 14. С. 174–194.
22. Піскун І. Р. М. Л. Кропивницький – організатор, режисер, актор українського театру. Київ: Книжкова палата України, 2000. 165 с.
23. Театр у школі: робота над виставою, репертуар/Уклад. О.М. Ворожейкіна. Харків: Основа, 2012. 207 с.
24. Українське обличчя кіно і театру / Центр кінематогр. студій Нац. ун-ту «Києво-Могилянська академія», Ред. журн. «Кіно-Театр»; упоряд. і ред. Л. Брюховецька. Київ: Задруга, 2012. 528 с.
25. Український театр ХХ століття / [Редкол.: Н. Корнієнко та ін.]; Держ. Центр. театр. мистецтва ім. Л. Курбаса. Київ: ЛДЛ, 2003. 512 с.
26. Шевченківські лауреати 1962–2007: енциклопедичний довідник / авт.-упоряд. М. Г. Лабінський; вступ. слова І. М. Дзюба, Р. М. Лубківський. Вид. 2-ге, змін. і доп. Київ: Криниця, 2007. 765 с.
27. Шевченко Т. Г. Зібрання творів: У 6 т. (вид., автентичне 1–6 томам «Повного зібрання творів у дванадцяти томах») / Редкол.: М. Г. Жулинський (голова) та ін. Київ: Наук. думка, 2001 – 2003.